

ÅRSSKRIFT 2016

Udgivet af

Lokalarkiverne Timring, Skibbild-Nøvling, Vildbjerg og
Autografmuseet

Vi står sammen om at passe på historien!

Indholdsfortegnelse

Peder Nybo v/ <i>Svend Aage Madsen</i>	2
Modeljernbanen v/ <i>Tove Lykkeberg – Foto Knud Bunde</i>	10
Min arv som gøgler v/ <i>Frank Guldager</i>	14
Første kommunale idrætshal v/ <i>Knud Bunde</i>	21
Vildbjerg Station v/ <i>Knud Bunde</i>	24
Billeder fra årets gang i Vildbjerg v/ <i>Knud Bunde – tekst og fotos</i>	25
Fra en svunden tid v/ <i>Knud Bunde</i>	43
Jyske stude i København v/ <i>Elisabeth Sivebæk</i>	49
Gammel Jens v/ <i>Kirsten Kristoffersen</i>	52
Egnens iværksættere v/ <i>Peder Bredkjær</i>	56
Charles Lauritsen – ukendt dansker v/ <i>Knud Bunde</i>	62
Timring Brugs v/ <i>Elisabeth Sivebæk</i>	66
Tømmergården v/ <i>Tove Lykkeberg og Knud Bunde</i>	69

Lokalarkivernes adresse:

Burgårdsvej 8, 7480 Vildbjerg

Telefon: 29834614/21969854.

Hjemmeside: www.vildbjergarkiv.info

FORORD

Autografmuseet og arkiverne Vildbjerg, Skibbild-Nøvling og Timring udgiver i fællesskab det traditionsrige årsskrift. Vi håber, at bladet på denne måde vil nå ud til flere husstande. Vi har et godt samarbejde, arkiverne i mellem. Arkivernes medarbejdere mødes til kaffe kl 14.30 om mandagen. Her bliver forskellige tiltag og problemstillinger drøftet og der er tradition for, at man på skift har en fortælling, gerne fra gamle dage. Kl 15.00 går vi i gang med opgaverne på de forskellige arkiver.

Stor tak til dem, som har leveret indlæg og fotos!

Nogle af årsskriftets indlæg vil også kunne læses på vores hjemmeside:
www.vildbjergarkiv.info

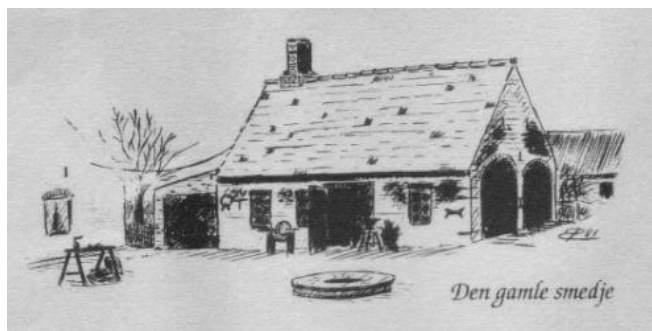
Find os også på Facebook: Vildbjerg Lokalhistoriske Arkiv

Husk, at vi altid er interesserede i fotos, beretninger, gamle breve, m. m. Eksempelvis kan vi scanne gamle fotos, som du efterfølgende får med igen.

GOD FORNØJELSE MED LÆSNINGEN!

Venlig hilsen fra bladudvalget

Tove Lykkeberg, Elisabeth Sivebæk og Poul Hjørnholm

Anders Peter Jensen – halvtosset eller genial

v/Svend Aa. Madsen

Den fjerde juledag i 1854 blev der i Nybo i Nøvling født en lille dreng. Ved dåben fik han navnet Anders Peder Jensen – senere i livet var han dog mest kendt under navnet Peder Nybo.

Et dusinmenneske blev han aldrig. I sine velmagtsdage, hvor han var mest aktiv, var der nogle, der mente, han var halvtosset. Til andre tider mente de samme personer, at han var genial. Ingen af udsagnene var vel det rette prædikat, men sandt var det, at han fostrede mange idéer. Om det kan siges, at det måske ikke var noget specielt, for det har mange mennesker gjort i tidens løb. Men det specielle ved Anders Peder Jensen var, at han havde modet, energien og viljen til at omsætte mange af sine tanker i praksis. Overordnet set var det ikke for at tjene mange penge. Inderst inde interesserede de ham ikke synderligt. De var blot et middel til at sætte noget i gang. Han tænkte nyt og stort – for ham var stilstand lig med tilbagegang. Han voksede op under meget beskedne kår på et mindre landbrug i Nybo. Efter skolegangen i den nærliggende Nøvling gamle skole kom han efter konfirmationen ud at tjene ved en af omegnens bønder. Det viste sig imidlertid ret hurtigt, at det ikke var det rigtige job for ham, så efter et halvt års tid fik han faderen – Jens ”Flué” – overtalt til, at han måtte stoppe ved landbruget og komme i snedkerlære.

Faderen havde selv i sine unge år lært tømrerfaget, så han så med forståelse på sønnens ønske, og kort efter kom Anders Peder i lære som snedker hos Peder Snedker i Gjellerup.

Efter endt uddannelse og forlovelse med sin kæreste Cecilie nedsatte han sig som selvstændig mester.

Omkring 1870 begyndte det rent økonomisk at lysne for Jens ”Flué” og hans familie i Nybo, for på gårdens marker var der blevet fundet både ler og mergel af fin kvalitet.

Nybo Teglværk i Nøvling i midten af 1890'erne

Denne situation var det naturligvis oplagt at udnytte, men det krævede kapital. Og penge havde Jens "Fluë" ingen af, men ved hjælp af et lån på 800 kroner fra sønnen Anders Peder kom der alligevel gang i aktiviteterne. Først fik

han fat i en dygtig tysk teglbrænder, og derefter blev der lavet en teglovn til brænding af stenene. Den første ovn var en meget enkel type, for der var bogstaveligt kun tale om en gravet rende i jorden, hvor der kunne stables godt 50 000 sten. Senere - i 1877 - blev denne simple ovn udstyret med en indvendig mur og overdækket med et tag. Årene gik, og efterhånden nærmede tiden sig, hvor der skulle foretages et generationsskifte. Oprindeligt var det meningen, at den ældste søn, Mads, skulle overtage foretagendet, men han havde åbenbart ikke modet eller økonomien, for han mente, at det var en bedre løsning, at broderen Anders Peder fik tilbuddet. Enden på diskussionen blev, at A. P. Jensen i 1884 opgav sin snedker-virksomhed for at overtage både gården og teglværket. Og for at få orden i sagerne blev han ved samme lejlighed gift med Cecilie.

Men A. P. og hans hustru fik en svær start på ejerskabet, da indtægterne ved landbruget var yderst beskedne, og udkommet fra teglværket var meget svingende.

Én af de første vintre på gården kom Anders Peder i bekneb for foder til sine dyr, og penge havde han ingen af, men da det så værst ud, dukkede en nabo en dag op for at købe mursten til noget byggeri. Med hensyn til betalingen foreslog naboen, at de kunne bytte stenene med noget halm, for han havde rigelig. Denne løsning var A. P. straks med på, så dagen efter kørte han over til naboen for at hente et stort læs halm, men uheldigvis blæste det så meget

op, at han stort set kun kom hjem med det halve – resten kunne i de følgende dage samles op på de omkringliggende arealer.

Den vinter brændte der på samme dag tre gårde i Tjørring. Anders Peder Jensen opsøgte hurtigt ejerne, og med gode talegaver og en rigtig pris lykkedes det ham at blive leverandør af mursten til genopførelse af de nedbrændte bygninger.

Denne ordre gav penge i kassen, og den gav mulighed for at ansætte en dygtig mand, der var så ferm til at stryge sten, at han kunne klare mellem 4000 og 5000 sten om dagen.

Efterhånden kom teglværket i så god gænge, at han kunne investere i en maskine, der kunne lave drænrør. Derefter bestod vareudvalget af mursten, drænrør og mergel.

Selv om forretningen gik godt, havde A. P. alligevel sjældent penge, for når han tjente godt, blev pengene ikke puget sammen. Nej, de skulle bruges til at realisere nye idéer.

En dag omkring år 1901, hvor A. P. Jensen var ude med regninger, kom han ind til en mand ved navn Anders Bækgaard. Denne mente at have hørt, at Anders Peder var interesseret i at købe Møltrup, der netop var blevet sendt på tvangsauktion.

Samtalen satte åbenbart gang i tankerne hos teglværksejeren fra Nøvling, for samme aften, da han var på besøg hos broderen, blev emnet atter luftet. Broderen mente, at købet måske ikke var så dårlig en idé endda, idet der ikke var meget ler tilbage i Nybo, mens der ved købet af Møltrup fulgte et teglværk med, hvor der var rigeligt med godt ler.

Da Peder Nybo, som han efterhånden blev kaldt, senere på aftenen kom hjem til sin hustru Cecilie, spurgte han hende, hvad hun ville sige til, at han købte Møltrup.

Efter svaret at dømme var hun langt fra begejstret: ”Hø’r, Peder, vi hå slidt og slæbt som Bæ’ster for o arber wås åp – ska vi no te o begynd forfræ?”

Om Anders Peder tog denne udmelding som et ja, står hen i det uvisse, men dagen efter drog han til Herning for at tale med sagfører Dejgaard. A. P. Jensen mente, at de skulle købe gården i fællesskab, men det var sagføreren

slet ikke interesseret i. Han mente bestemt, at A. P. Jensen selv skulle købe den.

Det var heller ikke, fordi lysten manglede, men de nødvendige økonomiske midler havde han ikke, og da der skulle være penge til både køb af gården samt reparationer og drift, så det lidt håbløst ud.

Men på én eller anden måde fik sagfører Dejgaard udvirket, at Anders Peder Jensen fik første bud på den gamle herregård, og en uges tid senere købte A. P. Møltrup med et tilhørende jordareal på 421 tdr. land, et teglværk og Timring kirke for 100 kroner. Der ud over skulle han betale de 62.500 kroner, der skyldtes i Kreditforeningen.

Sådan så Møltrup Gård ud i 1902, da A. P. Jensen overtog den.

Købet var ikke specielt baseret på, at der skulle drives landbrug i større stil. Interessen lå mere i det medfølgende teglværk. Alligevel brugte han i første omgang energi og penge på at modernisere Møltrup Gård. Blandt andet kom der nyt tag på nogle af udbygningerne, og i 1906 byggede han en ny kostald. Her kom hans idérigdom og fremsynethed ham til gode, idet stalden blev

bygget med brandsikre loftshvælvninger. Desuden blev der indrettet fodergang i begge sider.

For at få plads til opmagasinering af foderet blev staldbygningen også udstyret med trimpel, hvilket betød, at den udvendige mur var omkring 1½ meter højere end det indvendige loft.

Ny stald, foder og en stor kobesætning – nu skulle der produceres mælk, og netop på det tidspunkt dukkede malkemaskinen op. Sådan én skulle A. P. Jensen naturligvis også have, men der var et væsentligt problem, idet maskineriet fordrerede strøm, og det havde man endnu ikke i Timringområdet på det tidspunkt. Det afskrækkede imidlertid ikke Anders Peder, for han indkaldte befolkningen i Timring for at høre, om de ville være med til at oprette et elektricitetsværk, men det var der ikke stemning for.

I stedet for at stå og træde sig selv over tæerne og erkende, at det var så det, tog han sagen i egne hænder og byggede selv et elværk, som af praktiske grunde kom til at ligge på Møltrup Teglværk, da det primært var der, strømmen skulle bruges til at trække de forskellige maskiner og give lys.

Cecilie og Anders Peder Jensen

Fra teglværket blev der trukket ledninger til Møltrup. Samtidig opsatte han også ledninger til Timring by, så kunne de kære timringborgere jo bare sige til, når de ville have noget ordentligt lys.

Efter således at være blevet beriget med strøm skulle den nye malkemaskine præsenteres.

Næsten siden Grundloven blev underskrevet i 1849, havde der været offentlig grundlovsfest i Møltrups store park. Som regel var disse grundlovsfester velbesøgte, så hvad var mere nærliggende end at benytte sig af lejligheden til at præsentere det tekniske vidunder netop denne dag. Hele

eftermiddagen kørte malkemaskinen på fuldt tryk, og alle, der turde, prøvede at stikke fingeren ind i sugekoppen.

Det var et fantastisk maskineri og meget arbejdsbesparende.

Men to år efter blev den sat på loftet, for kørerne var blevet malket golde, og mælken var konstant i 3. klasse. Årsagen var, at man på det tidspunkt ikke havde midler og remedier til at renholde alle de mange dele og slangerne.

Også de forsømte marker blev i et vist omfang forbedret blandt andet ved hjælp af dræning og syv-marksdrift. Det sidste skal forstås på den måde, at det første år blev der i markstykket dyrket roer, gulerødder og kartofler. De næste 2 år blev der dyrket korn. Efterfølgende 3 år lå jordstykket hen med græs, og det syvende år var marken braklagt. Dette år blev jorden bearbejdet ved flere gange pløjning og harvning, så man på denne måde kunne få det værste ukrudt og senegræs sat ud af spillet.

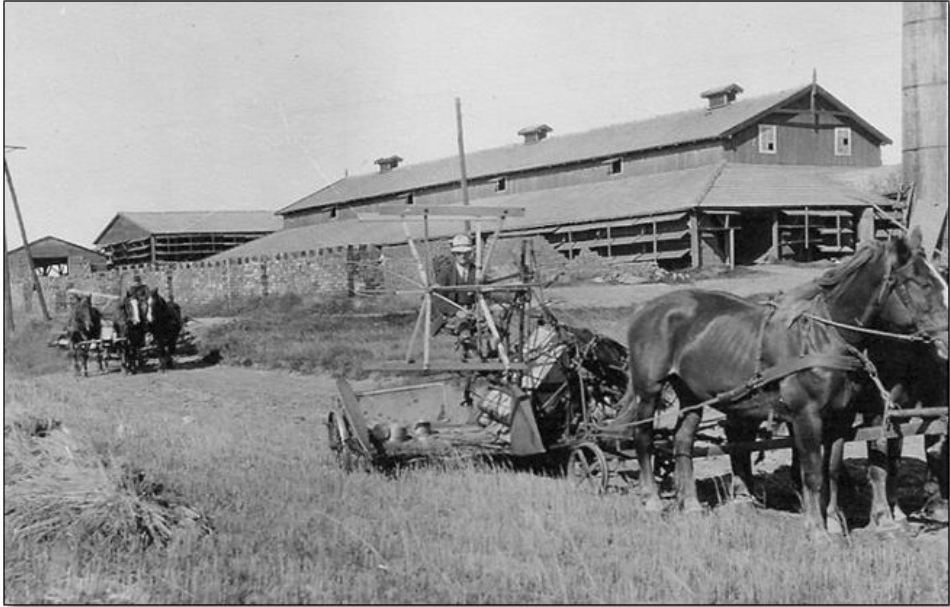
I de omkring 10 år Anders Peder Jensen ejede Møltrup brugte han ca. 42000 kroner på nyanskaffelser og forbedringer, men der kom naturligvis også penge ind på kontoen. Blandt andet solgte han jord til oprettelse af statshusmandsbrug ved Timring by. Salget af nogle byggegrunde skæppede også i kassen.

Nok drev A. P. Jensen Møltrup Gård på bedste vis, men det var, som tidligere nævnt, teglværksdriften, der stod hans hjerte nærmest.

Møltrup Teglværk startede for en 200 – 300 år siden som et privat gårdteglværk, hvor Møltrup producerede mursten især til eget brug.

Da Anders P. Jensen overtog teglværket sammen med Møltrup i 1901, var det udstyret med en højovn, men her var kapaciteten for lille til kommerciel drift, så den blev hurtigt udskiftet med 2 langovne. De var sådan set effektive nok, men de var for dyre i drift, så derfor blev de efter 3 års brug brudt ned for at gøre plads til en ny ringovn, der kunne rumme omkring 100000 sten ad gangen.

Disse eksperimenter kostede A. P. mange penge, men efterfølgende var teglværket blevet tidssvarende, og der kunne brændes op til et par millioner mursten af god kvalitet om året.

Møltrup Teglværk omkring 1928. Hestene og selvbinderne i forgrunden tilhører Møltrup, som er gået i gang med høsten.

Timring kirke havde ikke hans interesse, og da ejerskabet kun medførte udgifter, gav han den til menigheden i Timring i 1908.

I 1912 solgte Anders Peder Jensen Møltrup Gård til fængselspræsten Johannes Munck fra Vridsløselille Statsfængsel for 120 000 kroner.

Denne næstekærlige præst ville indrette den gamle herregård til et kristent hjem for venneløse og hjemløse mænd, hvilket den nu har fungeret som i mere end 100 år.

Ny Møltrup, som A. P. Jensen opførte i 1912/13

Anders P. Jensen beholdt teglværket, og inden salget til Johannes Munck fratog han omkring 85 tdr. land agerjord nord for Møltrup. På dette areal byggede han en helt ny gård "Ny Møltrup". I de

følgende år drev han nu både teglværket og "Ny Møltrup", men efterhånden begyndte alderen at trykke og nye kræfter skulle til, så i 1918 solgte han teglværket til sønnen Jakob Bækgaard Jensen for 67 000 kroner, mens "Ny Møltrup" blev overtaget af en anden søn Charles Jensen for 74 000 kroner i 1927.

En 3. søn, Herman Jensen, der også var landmand, overtog gården "Kronborg" i Aulum i 1928.

I forbindelse med salget af "Ny Møltrup" havde A. P. frataget et areal på 1½ tdr. land ned mod Møltrup Å, hvor det tidligere Timring-Nøvling gamle forsamlingshus havde ligget (1889 til 1916).

På grunden opførte han villa "Åbo", som han flyttede ind i sammen med sin hustru Cecilie og deres to døtre.

De følgende år brugte han her på at skabe en helt lille oase omkring villaen, og han var i vigør stort set fra morgen til aften helt frem til sin død i 1941.

Baggrundskilde: "De udvalgte" af H. P. Hansen – bind 3.

Trehøje Modeljernbane Klub

v/Tove Lykkeberg og Knud Bunde

Artiklen bygger på oplysninger fået ved interviews med Knud Verner Jensen og Aage Lavrsen.

Sådan kan et anlæg se ud! Det her tilhører Aage Larvsen

I foråret er der stiftet en modeljernbaneklub i Vildbjerg. Den har fået til huse i kælderen i Den Gule Bygning.

Ideen er kommet fra Knud Verner Jensen, tidligere Timring- Bo og Åge Lavrsen Vildbjerg.

Knud Verner Jensen bor i Gullestrup, men er fra Timring, nærmere bestemt Smækbjerg.

Knud Verners tilknytning til Den Gule Bygning går helt tilbage til 60'erne, hvor han tog præliminæreksamen (en 4 årig overbygning) fra Vildbjerg Skole. Interessen for modeltog fik KVJ hos sin frisør, som havde en bane. KVJ lavede huse, træer m.v. selv. Selve togvognene købte han dog.

Da KVJ kom i lære fik han lidt penge på lommen og fik råd til de første tog.

Hans svigerfar var glarmester og ejede Det gamle Forsamlingshus. Her var der også plads til en modeljernbane. Senere måtte den pilles ned, da der ikke var plads til den, fordi svigerfaren selv skulle bruge pladsen.

Så fik KVJ en forespørgsel om at blive toginstruktør i ”Den praktiske fritidsklub” i Herning, hvilket han sagde ja til. Ellers blev der ikke meget tid til at lege med tog.

Men så mange år efter, da hans veninde så et modeljernbanetog i et vindue i ”Legeland” i Horsens blev interessen vagt. Han havde lige fået en del penge frigivet og købte så for mange tusinde kr. togdele. Pga. sygdom kom toget til at stå i kasser.

Men så kom Knud Verner til at snakke med sin havemand.

Åge Lavrsen har ordnet have i flere år for Knud Verner. De kom så til at snakke om det at have en hobby. Da Knud Verner hørte, at Åge interesserede sig levende for modeljernbaner, kom han til at tænke på, at han jo havde disse kasser.

Og interessen var der stadig. Han ville så gerne testamentere det hele til nogen med interesse for modeljernbaner.

Der var forskellige muligheder for, hvad der så skulle ske. Og da tilknytningen var til Den Gule, her var gode lokaler og der kunne oparbejdes tilknytning til andre, så blev foreningen Trehøje Modeljernbane stiftet. Der er nu en bestyrelse på 4. Der er ikke mange medlemmer endnu, men man skal jo også lige i gang. Det er dyrt at etablere en bane og derfor er der søgt midler

fra virksomheder, foreløbig i Herning og til efteråret skal man i gang med virksomhederne i Vildbjerg. Men da kommunen ejer bygningen, er der ingen husleje. Man betaler blot et medlemskab af foreningen Den Gule Bygning. Knud Verner og Aage er glade for, at det kan blive her. De håber, der til stadighed vil være folk, som vil interessere sig for at arbejde med det. Hvis der er manglende interesse, er der skrevet ned, hvad der så skal ske.

Man var meget glad for at kunne flytte ind i to så velholdte rum + depotplads. Så i foråret 2016 begyndte man at bygge en bane.

Oprangering

Der er mange positive ting ved at være i bygningen: Der kommer mange og kigger ind. Rart at være en del af et fællesskab med de andre brugere i huset. Når der er åbent andre steder vil man gerne invitere indenfor. Gerne være en del af bygningen.

Aage bruger megen tid på at lave banen.

Den bliver i flere etager, der er huse og vandområder. Og så skal der laves hul mellem to rum. Og det bliver lavet af en, der bare har hørt, at det vil de gerne have.

Aage Lavrsen, som bor i Vildbjerg har også sin historie om jernbane interessen: I sin tid kunne skoleelever årligt få en gratis tur med DSB. Åge

Knud Verner Jensen, Aage Lavrsen og Niels Peder Nielsen

brugte sin billet til at køre til sine bedsteforældre. Og straks han var kommet dertil, løb han ned til banen og skrev tognumre op og studerede livet. Og hans drøm blev at blive lokofører. Men da han opdagede, at det gav snavsede fingre, opgav han og uddannede sig som købmand.

Men drømmen var der. Som barn ville han gerne have et elektrisk tog. Men det var for dyrt, han fik så et optrækstog.

I 1963 kom han i lære som købmand og da han fik den første månedsløn, ca. 280 kr. brugte han alle pengene til tog. Det blev til 12 buede skinner, 4 lige, et lokomotiv, to vogne og en transformator. (Han boede gratis hjemme). Og i mange år har han haft en meget stor bane på loftet i privaten. Nu hører jeg, at den er flyttet nedenunder i et stort rum, som er lavet, efter at børnene er flyttet hjemmefra.

Men lysten til at være sammen med andre er der. Derfor tilbringer han en del tid i Den Gule Bygning.

Denne klub mødes hver torsdag aften.

Efterskrift:

Knud Verner Jensen, der gennem sin store donation af såvel rullende som fast materiel, var stærkt medvirkende til dannelsen af Trehøje Modeljernbaneklub, opnåede ikke at se det endelig anlæg færdigt. Efter længere tids sygdom døde Knud Verner Jensen tirsdag d. 11. oktober, men han nåede dog at se de første tog rulle på det nye anlæg.

Dermed gentager historien sig. For da jernbanen mellem Holstebro og Herning var klar til åbning i 1904, var manden, der om nogen sørgede for, at jernbanen kom omkring Vildbjerg og i dag betegnes som det moderne Vildbjergs fader, Niels Mouritsen, dødssyg. Han nåede dog at komme på stationen og se et prøvetog, der var ved at forlade stationen. Da personalet så Niels Mouridsen, stoppede de atter toget og fik en snak med ham. Niels Mouridsen døde få dage efter indvielsen.

Min arv som Gøgler!

v/Frank Guldager

Under henvisning til overskriften vil jeg dele min fortælling op i tre afsnit, da der løber en rød tråd gennem dem. Jeg vil starte med min bedstefar.

Min bedstefar: Han er født i Næstrup i Hundborg Herred 6 april 1880, og blev gift 6 november 1906. Han var blevet uddannet snedker og havde for øvrigt selv lavet en del møbler til deres hjem. De fik en søn (min far) Kristian, der er født i Lyby sogn, Sundsøre Kommune. Han er født den 8. juni 1913, men mere om ham senere i min fortælling. Det er her under min bedstefars ungdom, at den røde tråd starter, fordi min bedstefar dengang spillede violin. Det var til sammenkomster og fester. Omkring 1915-18 købte min bedstefar en glarmester forretning i Skive og så var der ikke tid til spilleriet mere. Da forretningen var på sit højeste, havde han ansat 6-8 svende og lærlinge, så der er sat mange, mange vinduer i rundt omkring i Skive og omegn. Butikken passede han selv, blandt andet fordi min bedstemor havde en svær art af gigt, så hun kun sad i en stol i stuen ovenpå og sluttede sin tid med at være blind.

De havde altid ung pige i huset, som boede hos dem, da der jo på den tid ikke var nogen hjælp at få. Der kom i butikken flere kunstnere, når de manglede penge. Så købte min bedstefar billederne og satte dem i rammer for herefter at sælge dem i butikken. Bagud var der værksted med flere maskiner til både at skære glas og rammer. Haven var bygget op med både værksted og lagerplads til glas m/m. Nu skal jeg vist til at få fat i den røde tråd igen. Da jeg var 11-12år arvede jeg min bedstefars violin og begyndte at få undervisning. Det var først her i "den gule bygning" hos daværende lærer Gade og senere hos lærer Billeskov. På et tidspunkt mente Billeskov, at han ikke kunne lære mig mere og så fortsatte jeg hos "Fritz" i Herning. Det var en musiklærer, der samtidig havde en musikforretning i Østergade lige overfor Midtbank, så undervisningen foregik i baglokalet sammen med han skulle passe forretningen. Det var en helt anden form for undervisning med

terpning af skalaer og klassisk musik. Jeg købte selv helt andre noder i butikken hos Fritz, men det vil jeg fortælle om under afsnittet med min far.

Min far: Han var som før nævnt født i 1913 og blev gift 24. november 1935, samme år som de overtog isenkram forretningen her i Vildbjerg og efter datidens skik og brug ikke uden at være gift. Min far ville egentlig hellere have været i en bank, men det var ikke nemt i starten af 1930, at få en sådan plads, så min bedstefar havde sørget for en læreplads hos en isenkræmmer i Skive. Allerede her kom han i ”kontakt” med trægrydeskeer og begyndte at slå rytme med dem. Det sluttede med, at han blev fantastisk til at lave rytme med tre skeer i hver hånd til musik. Han begyndte også sidst i 1940 at spille med i skuespil på Vildbjerg Hotel, som her på billedet, hvor han tilbeder en skulptur af en kvinde. Jeg husker også under krigen, at de spillede Gøngehøvdingen i anlægget i Søndergade. Efter årene med skuespil blev det til sommerspil i det nye anlæg i Østergade og senere til Vildbjerg Revyer i den nu nedrevne hal ved ”den gule bygning”, som billeder fra 1976 viser med flere kendte ansigter fra Vildbjerg.

Min far var rigtig i sit es, når mine venner mødtes hos os og jeg tog violinen frem og spillede ”Jeg har min hest” ”Skamlingsbanken” ”Radetzky march ” ”København march” og mange andre af datidens musik. Far fandt skeerne frem og til mere valsetoner, havde han en fløjte. Som tilbehør brugte han to tykke strikkepinde og ”Bækken” lavet af en løs lagkageform, sat på et stykke kosteskæft, fastgjort på en lille plade. Trommerne var ting, der var i nærheden, såsom lamper, borde og skåle.

Jeg havde også den store oplevelse, at være ude og underholde sammen med både min far og vores søn Jan, der spillede trommer og marimba. Det var bl.a. da Trehøje Y'sMen's Club startede og til julefest på Møltrup. Her blev Jan kontaktet af en ældre herre, der fortalte ham, at han var meget dygtig til slagtøjet, men gav ham samtidig et godt råd, med at passe på med spiritus, såfremt Jan ville leve af musik. Han fortalte, at han selv havde spillet på alle

de store steder i København såsom Wivex, Nimb osv., men det endte med at han drak en hel flaske Whisky inden han skulle starte med at spille.

Min far kunne ikke lade være med at have skeerne med, når han var i byen eller på ferie. Var der levende musik, kunne han simpelthen ikke "dy sig" og skulle op at deltage. Min mor var vant til det, så hun gav ham lov, men der var kun én gang, han fik skældt ud, da de kom hjem. Det var engang til revy, hvor han bl.a. skulle ind og synge "her står jeg hver aften på risten", men der var sket det, at Falsig havde taget en halv flaske snaps med, som de havde stået og delt ude bagved, så det gik ikke så godt med at huske teksten.

Man har gennem afsnittet om min far tydelig kunnet følge den røde tråd og jeg er virkelig stolt over det han kunne og har prøvet at lære noget af det. Han var altid glad og hjælpsom over for alle og behandlede alle ens og det har jeg også prøvet at leve efter. Jeg vil nu gå over til at fortælle om en lille smule af mit meget spændende liv.

Min arv som gøgler: Jeg er født i 1938 og gik i skole her i "den gule bygning", med Fru Eskesen som klasselærer, indtil vi blev delt i 6 klasse og

kom på realskole. Efter eksamen i 1955 havde jeg planer om at ville på søfartsskole i Svendborg for at blive telegrafist og komme ud at se verden. Det syntes min mor ikke, da vi havde mistet min bror John, som var død af leukæmi i 1952. Mor fik derfor min far til at ringe til Axel Jensen a/s i Herning, der drev en både engros og detail isenkramforretning, om de ikke manglede en lærling. Sådan blev det og de næste 4 år gik med den uddannelse. I 1959 var jeg færdig, men i de fire år var der sket en masse spændende ting

med mig og mine kammerater. Vi havde adgang til biler og turede rundt til baller og fester i området, ja helt til Odense for at se og høre Tommy Steel og til Århus for at overvære seksdagesløb. Den største oplevelse var, da jeg havde byttet min Vespa Scooter til en gammel Ford 1929, som vi malede rød og gul og fik lavet en del flotte tegninger på. Den kørte en kammerat Jens Eriksen og jeg med til Monaco og Paris, men det har jeg tidligere fortalt om i en af Lokalkarkivets årsskrifter. Tilbage til den røde tråd var der sket så meget, at det med at spille violin var helt gået i stå. Jeg blev indkaldt til soldat 1. nov. 1959, hvor jeg selv havde valgt telegrafregimentet i Århus, så der var stadig lidt drømme. Jeg blev hjemsendt i 1961, men havde i mellemtiden til en revy i "Friheden" Århus truffet verdens dejligste pige i 1960 og blev gift med hende i 1963. Jeg havde da plads i Ringkøbing, så vi boede der i tre år. Senere blev det til 8 år i Kolding (min kones fødeby) og i 1973 gik turen tilbage til Vildbjerg for i 1975 at overtage min fars forretning. Her er det "den røde tråd" starter for mig. Min far holdt op med at spille revy og så startede jeg. Omkring 1977 kom jeg med i Vildbjerg Revyen, hvor vi hvert år kunne samle 5-600 mennesker i skolehallen til revy-fest og dans. Det var fantastisk sjovt at spille sammen med en flok af dejlige og humoristiske personer. Her er blot nogle få billeder fra forskellige revyer, som også viser nogle af dem, der var med. Den sidste revy jeg var med i var i 2005. På et tidspunkt var en af aktørerne Gerda

Frøelund og jeg begyndt at tage ud og optræde sammen til fester, generalforsamlinger osv. Det var såsom Unibank, Grindstedværkerne i Herning Kongreshal med 600 deltagere. Vi var også ude til rigtig mange private og foreningsfester på fabrikker osv. Vi begyndte også at spille sommerspil i anlægget. Det var skuespil som "Røverne fra Rold"- "En søndag på Amager" og "sommer i Tyrol", som vi opførte både i Vildbjerg og Sørvad med meget flotte kulisser. Jeg havde også den store oplevelse i "En Søndag på Amager" at have begge vores sønner med. Kim spillede med i stykket og Jan slog på trommer i det store orkester,

der spillede til. Gerda Fruelund var i mellemtiden flyttet til Sjælland, så jeg begyndte selv at tage ud og optræde. Det startede med her i Vildbjerg og omegn, men bredte sig længere og længere ud. Jeg kom i private hjem (lejligheder og villaer), forsamlingshuse, haller, hoteller (Eyde - Scandic-Schaumburg – Munkebjerg osv.) Et sted der også var rigtig romantisk at optræde, var ”Pøt Mølle” ved Frijsenborg skoven udenfor Århus. Tænker man sig en linie fra Thisted over Skive til Viborg og ned til Vejle, Kolding, Esbjerg har jeg optrådt i utrolig mange byer både store og små. På den måde fik jeg også en masse viden om de personer, der blev fejret, da der jo skulle laves nye tekster hver gang. Flere af stederne kom jeg igen bl.a. Odense, hvor jeg var tre gange. Jeg har også optrådt til åbning af Ungskuet i Herning for både Borgmester, Ministre og andre prominente gæster. Det ”kick” man får, når man går ind og kan få folk til at glemme hverdagens fortrædeligheder og så lade latteren tage over, er ubetalelig. Når man så tænker på, jeg har gjort det i over 30 år og jeg så samtidig har truffet mange dejlige mennesker. Det er både dem der fester og dem der er på arbejde (tjenere – køkkenpersonale – musikere osv.) Musikerne har også mange gange spillet til, når jeg havde mine skeer med eller jeg havde personer oppe at lave ”gøgl” sammen med mig. Jeg har også optrådt på ferier og på et gammelt slot i Sverige (på vej til ”en overlevelsestur” i Norge), men den største oplevelse var da vi var en flok på ca. 20, der var blevet inviteret til bryllup i U.S.A. Det startede med en helt speciel polterabend, hvor jeg rigtig fik prøvet at danse med skønne amerikanske piger og selvfølgelig havde jeg også mine grydeskeer med i lommen. Turen hen til bilerne var lige ved at blive dramatisk, da to af vennerne skulle ”lade vandet”, men pludselig stod der to betjente med pistoler og knipler foran dem. Havde vi ikke haft en dansker med, der boede i U.S.A., var de blevet taget med på stationen. Dagen før brylluppet var vi inviteret med til ”gift party” i en nedlagt banegård, som på spændende vis var ombygget til restaurant. Her blev der uddelt gaver på kryds og tværs og med taler og klapsalver. Selve brylluppet i kirken var også specielt for os. Man sang ikke rigtig salmer, men os danskere sang to salmer. En del af tiden i kirken gik med at fotografere familien i mange forskellige opstillinger. Om aftenen blev

vi hentet af ”en gul skolebus”, med en neger som chauffør klædt i hvid smoking. Til spisningen oplevede vi også hvordan Amerikanerne spiser. De skærer kødet i stykker med kniv og gaffel og når det så er gjort, lægger man kniven – tager gaflen i højre hånd og så skovler man ind. Når de så er færdige rejser de sig, går hen i baren ”neger flot klædt i hvid smoking” og forlanger det man gerne vil have af drinks og går ud i haven. Det betød så at vi et par gange måtte ud at hente dem ind, for selvfølgelig havde os fra Danmark noget med. Det er her jeg kommer ind i billedet med ”den røde tråd”. Vi havde fået lavet en historie i H.C. Andersen stil over ”Prinsessen på Ærten” og så oversat den til Engelsk hvorefter Henning Hedegård havde indbundet den flot med flere billeder i. Jeg havde lånt en høj hat og med smoking på, kom jeg til at ligne H.C. Andersen. Som ham kom jeg ind og satte mig i en gammel høj stol man havde fremskaffet. På gulvet foran havde man placeret de Amerikanske og Danske børn, hvorefter jeg på Engelsk oplæste historien. Brudeparret fik bagefter overrakt historien på både Engelsk og Dansk. Amerikanerne var vildt begejstrede og det blev ikke mindre, da vi supplerede med en sang på Engelsk med melodien ”pomp and circumstances”. Den var ved at vælte hele salen og blev sunget flere gange i løbet af aftenen. Der blev også udleveret Amerikanske og Danske flag til at vifte med. Det var virkelig – virkelig festligt og flot. Mine venner havde også fået mig til at tage mit ”Hulda tøj” med, så de fik også nogle ”vitser”, jeg havde oversat til Engelsk og med god musik blev også grydeskeerne rørt. Nogle af børnene kom sågar hen, for at få min autograf og en af Amerikanerne kom hen og spurgte, om han kunne invitere mig derover igen. Derfor kan i nok forstå, det var en kæmpe oplevelse for mig.

Jeg kan kun sige at være stolt af den arv, jeg har fået via ”den røde tråd”. Det er heller ikke uden betydning at min dejlige kone, har givet mig lov. Ja der har sågar været flere gange til private fester, hvor hun har optrådt sammen med mig. Vores to sønner har også optrådt for os og vi har to børnebørn, der går til undervisning i guitar og trommer, så måske fortsætter ”den røde tråd” med næste generation?

Jeg har nu fortalt om mit utrolig spændende liv, jeg selv synes jeg har haft. Til slut kan jeg kun håbe, der er andre, som vil læse om det og prøve at forstå noget af det utrolig spændende liv jeg har haft. Måske kunne der være andre, som kunne skrive om deres liv, så det kan blive ”en arv” for eftertiden. Jeg er meget taknemlig, for at have fået lov til at give mit bidrag med ”min arv som Gøgler”.

Frank Guldager

Fuld tryk på digitaliseringen på arkivet

v/Poul Hjørnholm

Mange af vore billeder er blevet digitaliseret og er tilgængelige på www.arkiv.dk – der vil dog nogen tid før alt er tilgængeligt. Følg med på vores hjemmeside! Vi er også på Facebook.

Første kommunale idrætshal

v/Knud Bunde

Med udflytningen af Vildbjerg skole fra Burgårdsvej til Bjerregårdsvej i december 2006 stod det klart, at den gamle Skolehals dage var talte. Men efter knap 49 års virke, var den også slidt op.

Hallen, der er på 1751 kvm. med 875 kvm. kælder, blev i øvrigt i 1967 opført som den første kommunale idrætshal i det tidligere Ringkøbing Amt.

Faktisk havde daværende Vildbjerg-Nøvling Kommune slet ikke søgt amtet om at få en hal. Kommunen ønskede at få endnu en gymnastiksal, eftersom Vildbjerg Skoles enlige gymnastiksal ikke kunne dække behovet for fysisk aktivitet hos skolens stadig stigende elevtal. En anden af amtets kommuner havde søgt om tilladelse til at bygge en idrætshal, men da det kom til realiteter, havde kommunen ikke det økonomiske grundlag for at bygge hallen.

Tilbud modtaget med tak

Derfor tilbød amtet Vildbjerg-Nøvling Kommune, at man i stedet for en gymnastiksal kunne få en idrætshal. Et tilbud kommunen straks sagde ja til. Hallen skulle placeres vest for den gamle gymnastiksal og bygges sammen med denne. Derved kom de ikke alene til at fremstå som en helhed. De fik også fælles omklædnings- og baderum, der blev placeret mellem dem.

Samtidig skulle der i kælderen bygges et beskyttelsesrum stort nok til at rumme alle skolens elever plus seks 15 m. skydebaner til Trehøje Skytteforening. Dertil kom, at der i forbindelse med hallens Aula blev bygget et nyt sanglokale til skolen.

Indviet med fest

Hallen stod klar til indvielse i det tidlige efterår 1967, og den blev indviet med en reception om eftermiddagen og en stor aftenfest. Hele arrangementet stod Vildbjerg Sportsforeninger for, eftersom kommunen ikke selv ville bruge penge på en indvielse.

Gennem de knap 50 år, den har været i brug, er det et utal af personer, der har benyttet hallen. For ikke alene blev hallen brugt til idræt. Der blev også holdt et par messer i den, ligesom Vildbjerg Ungdomsklub i en årrække hvert forår holdt loppemarked i den. Dertil kommer, at der i nogle år blev holdt en festsaften med bl.a. en lokal revy. Endelig har Vildbjerg Cup siden starten for 37 år siden benyttet hallen til indkvartering.

Dømt til nedrivning

Efter opførelsen af den nye Vildbjerg Skole stod det klart, at den gamle skole på Burgårdsvej skulle fjernes, så området kunne komme til at fremstå som byrum.

Herning Kommunes mening var, at hele skolen skulle rives ned. Fra idrættens side blev der dog protesteret kraftigt. Den kommunale skolehal kunne ikke undværes. Ganske vist var der bygget såvel en hal som en minihal til den nye skole, men det var ikke nok til at klare behovet for haltimer.

Andre gik i brechen for at bevare den gamle hovedbygning fra 1908 med dens helt specielle historie.

Begge aktioner lykkedes. Skolehallen, som var navnet i daglig tale, skulle blive stående til en ny Hal2 var opført ved Vildbjerg Sports- og Kulturcenter. Til gengæld skulle Centret overtage driften af hallen mod et kommunalt tilskud, der ikke dækkede de reelle omkostninger. Derfor blev der det første år holdt bl.a. et cykelrally for at skaffe penge til driften.

Hvad ”Den Gule Bygning” angår, blev den omdannet til en selvejende institution og ved frivilliges kæmpeindsats ændret til den monumentale kulturinstitution, bygningen er i dag. Og nu, efter at Hal2 er kommet til, forsvinder Skolehallen også.

Den gamle skolehal umiddelbart før nedrivning. Den blev 49 år!

Meget træ til brænde

At ”skille” den gamle hal ad og få den fjernet var ikke alene et stort arbejde, men også noget af et puslespil, oplyser Sejer Pedersen, der har købt Skolehallen og omdanner grunden til et boligområde med 8 parcelhuse. Eksempelvis var der meget træ i bygningen, ligesom hele hallen og tagkonstruktionen blev holdt sammen af store limtræsuer. Dertil kom den store mængde beton fra kælderens, hvor murene var meget kraftige.

Drama på Vildbjerg Station

v/Knud Bunde

Fik kontant belønning for at redde ung dame fra påkørsel

BELØNNING: Dramatiske episoder er også beskrevet i den gamle DSB protokol, bl.a. en episode fra d. 25. oktober 1925. Ganske vist kørte togene den gang ikke så stærkt som nu, men alligevel var der den dag fare for en personpåkørsel.

Hændelsen beskrives i protokollen således d. 12. januar 1926: "Ved Tog 1196' Indkørsel til Vildbjerg den 25' Oktober 1925 opdagede De, der opholdt sig på perronen, at en ung Dame trådte ned i Sporet umiddelbart foran det fremkørende Tog, som hun ikke bemærkede, idet hun saa til den anden Side.

Da Deres Tilråb til den paagældende ikke frugtede, sprang De trods fare for Deres Liv ned i sporet, greb Damen og fik hende i sidste øjeblik trukket op på Perronen.

"I anledning af Deres således udviste snarraadighed og modige Handling, hvorved De afværgede en Ulykke, udtaler Generaldirektoratet herved sin bedste Tak og Påskønnelse overfor Dem, hvorhos der meddeles Bemyndigelse fra Ministeriet for offentlige Arbejder vil blive udbetalt Dem en belønning på 200 kr."

Hvem den eller de modige person/personer var, står der ikke skrevet noget om i protokollen, men sikkert er det, at vedkommende må være blevet ovenud glad. For 200 kr. var mange penge i 1926.

Billeder fra årets gang i Vildbjerg

Foto og tekst: Knud Bunde

Vildbjerg Handelsforening stod i slutningen af 2015 bag indsamlingen til ny julebelysning i byen. Resultatet var overvældende, da man samlede 170.000 kr. ind. Resultatet så man, da borgmester Lars Krarup tændte såvel det store juletræ på Torvet som den øvrige julebelysning.

Traditionen tro kårede ”De Aktive 60’ere”, Vildbjerg, ”Årets Vildbjergenser” i december. For 2015 blev hæderen tildelt Marianne Korshøj Guldin. Begrundelsen var såvel hendes omsorg og hjælpsomhed overfor kunderne hos Meny som det store engagement, hun lægger indenfor sporten og det gælder såvel fod- som håndbold.

Her får hun hæderen overrakt af Bent Olesen fra ”De Aktive 60’ere”.

På opfordring fra Morten Korshøj Hansen og hans veninde Camilla Moeskjær stillede 46 "motionscyklister" op, da de arrangerede et seks timers "løb" på spinningcykler til fordel for Gigtforeningen. Cykler og lokaler var stillet til rådighed af "Dit Center". I alt blev der kørt omkring 1500 km og indsamlet 11.360 kr. til Gigtforeningen. Her ses arrangørerne sammen med nogle af cyklisterne.

Også i 2015 var der foredrag med kendte navne i Vildbjerg Sports- og Kulturcenter. Et af de største trækplastre var journalist og dokumentarist Anders Agger, der var utrolig engageret og inspirerende. Bag arrangementerne stod Vildbjerg Borgerforening, Vildbjerg Gymnastikforening, Vildbjerg KFUM Håndbold, Kulturhuset og "De Aktive 60'ere", med centret som teknisk arrangør.

Entreprenør Sejer Pedersen, Vildbjerg, købte i 2015 den gamle skolehal af Herning Kommune på betingelse af, at hallen blev fjernet, hvilket skete i løbet af foråret og sommeren. Derefter gik opførelsen af otte parcelhuse i området, der fik navnet Skoleparken i gang. Allerede inden byggestart var de seks huse solgt.

I marts havde Møltrup Optagelseshjem besøg af socialminister Karen Ellemann-Jensen, der var imponeret over hjemmet. Her ses hun under rundvisningen sammen med forstander Ebbe Larsen i savværket.

Efter 39 år og 11 måneder takkede Bent Egeberg i slutningen af marts af som praktiserende læge i Vildbjerg. At han var en populær læge, vidnede et stort fremmøde til afskedsreceptionen om. Bent Egebergs afløser er den 35-årige Kresten Midtgaard Hansen, der kender lægehuset fra sin tid som uddannelseslæge her. Kresten M. Hansen indgår i praksis med Jane Boelskifte og Heidi Aasborg. Her siger de to læger ”god vind fremover” til hinanden.

Vildbjergs godt 30 år gamle træflagstænger og flag er sendt på pension og erstattet af godt 100 nye glasfiberstænger og flag. I hele sommerhalvåret vil stængerne pryde gadebilledet, da de forsynes med standarder. Kun ved kirkelige højtidder og andre festdage

kommer de rigtige flag op. Udskiftningen er muliggjort ved indsamling blandt byens erhvervs- og handelsliv samt private og fonde.

Mads Jørgensen, der sammen med Elin Agergaard udgør formandskabet i Vildbjerg Cup, tildeles hæderen som Årets Idrætsleder i Herning Kommune og hyldes sammen med omkring 100 andre idrætsfolk fra kommunen. Her får han æresbeviset overrakt af borgmester Lars Krarup.

174 deltagere i alle aldre stillede til start i årets sundhedsløb, som Marianne Bjørn stod for opvarmningen til. Deltagerne kunne vælge mellem tre ruter på 3, 5, 2 og 9,8 km

På grund af for lidt plads flyttede Jakobsen foto, hvis indehaver er Susanne Jensen, fra den gamle blomsterbutik i Bredgade 36 til højhuset i Bredgade 19. Flytningen er den anden forretningen, der startede i Bredgade 15, foretages pga. af pladsmangel. Her ses fotograf Bent Jensen i de nye lokaler

I 2015 søgte Møltrup Optagelseshjem Herning Kommune om tilladelse til at udvide produktionen af fritgående grise. Svaret var nej, da man i forvejen havde tilladelse til for mange grise. Men når grisene ikke må gå på marken, må marken

komme til grisene. Resultatet var en Naturstald, hvor grisene kan gå lige så frit som på marken. Den hvide presenning overdækning skal forhindre grisen i at blive solskoldet.

Efter at søstrene Ditte og Katja Haubjerg tidligere på året lukkede det populære spisested "Madhuset", genåbnede Møltrup Optagelseshjem stedet som "Café Møltrup". Cafeen er et led i Møltrups projekt "Mad med mening", og daglig leder er Ditte Haubjerg. Et særkende ved den hyggelige café, der har stor tilstrømning er, at stort set hele inventaret er genbrug og til salg.

Hen over sommeren har EnergiMidt, der nu hedder Ennig, skiftet de omkring 30 år gamle gadelamper i Vildbjerg ud med nye såvel energisom rengøringsvenlige lamper, der pynter i gadebilledet.

Hovedtaleren ved Sommerstævnet på Møltrup Optagelseshjem var forfatteren og debattøren Lisbeth Zornig Andersen, der holdt en gribende og jordnær tale. Stævnet var traditionen tro besøgt af omkring 3000 personer.

Efter seks år som uddeler i SuperBrugsen, Vildbjerg, chokerede Lars Sejr alle ved at sige op. Årsagen var, at han havde fået stillingen som uddeler i SuperBrugsen, Ringkøbing. Som afløser hentede bestyrelsen til gengæld souschefen i SuperBrugsen, Ringkøbing, 30-årige Mikkel Barfoed. De to uddelere ses her med Mikkel Barfoed til højre.

Meny købmand Poul Hansen og hans hustru Anette Bach-Hansen er så imponeret over Hospitalsklovnenes arbejde, at de besluttede sig for at starte en indsamling til fordel for klovnene. Resultatet blev en check på imponerende 35.000,50 kr., som ægteparret overrakte til klovnene Fiola (tv) og PP.

Med Sports- og Kulturcentret som centrum holdes der for første gang Kulturfestival i Vildbjerg. Deltagerne var byens skoler, musikskolen, børneinstitutioner og billedskolen. Her er det musikskolens Marimba orkester, der optræder.

Erindringsdans, der holdes hver 14. dag, er særdeles populær på plejecenter Kildehøj, og der sluttes af med et afdansningsbal med det 21 m/k store Skjern Salonorkester. Som det ses, er det pæne tøj også fundet frem.

De to formænd for Vildbjerg Cup Elin Agergaard og Mads Jørgensen kunne i år fejre 10 års jubilæum som formænd. Elin Agergaard har været frivillig i Cuppen siden starten i 1979, mens Mads Jørgensen blev frivillig, da han med familien flyttede til byen i 1987.

Efter Vildbjerg Cup blev hele græstæppet på Stadion skrællet af. Rødderne blev siddende, og der blev eftersået med nyt græs. Formålet var igen at få en jævn fodboldbane, der egner sig til landskampe. Den 20. oktober spillede U18-landsholdet således mod Hviderusland.

For femte gang afvikledes Vildbjerg Motorfestival den første lørdag i september. Blandt de mange biler var to af 50'erenes populære småbiler Austin A35 (forrest) og Fiat Topolino, som så dagens lys i 1936 og var i

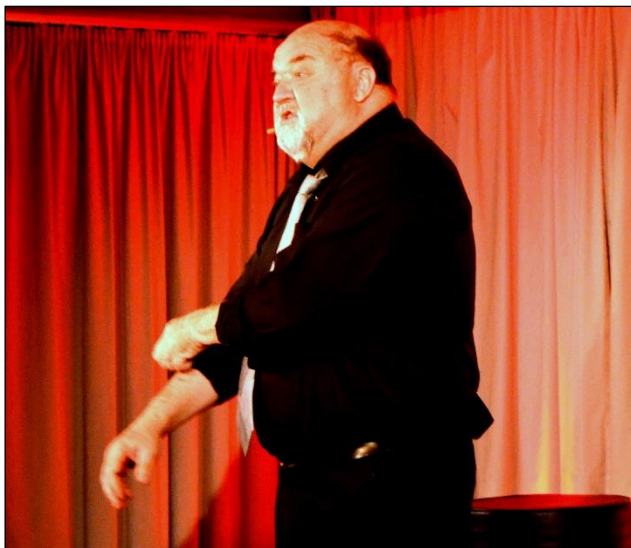
produktion frem til 1955. Det afbildede eksemplar er fra 1954 og tredje generation. Fra ny kostede den i Italien 795.000 lire.

Efter godt et års ombygning, der har kostet godt ni mio. kr., kunne aktivitetscentret Ågården ved sæsonens start byde velkommen til den officielle indvielse. Knap 100 deltog i den festlige indvielse, og mange af dem havde som frivillige deltaget i ombygningen. I centrets store festsal er den ene endevæg tapetseret med en fotostat af heden ved Tihøje.

Ægteparret Pia og Leif Sørensen, der begge spiller golf i Trehøje Golf Klub, vandt den landsdækkende turnering Ø-golf for seniorer, der i år blev spillet for tredje gang. Førstepremien var en 14 dages kombineret golf- og ferietur til Karen Blixen farm i Kenya og en uges ophold på Zanzibar.

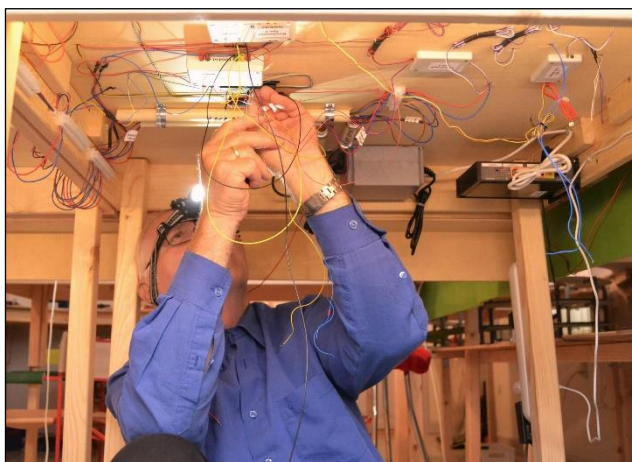
Som optakt til årets Vildbjerg Revy var skuespilleren m.v. Flemming Jensen på besøg i byen. Gennem to timer holdt han omkring 100 tilhørere fanget, da han optrådte på Hotel Vildbjerg med et one man show.

Vildbjerg Menighedsråd og Plejecenter Kildehøj samarbejdede for første gang om at arrangere en "huskedag" i forbindelse med Alzheimerforeningens demensdag. Demens kaldes også "de pårørendes sygdom". Indledningsvis var der "Stjernestunder" i Vildbjerg Kirke, og om eftermiddagen udstilling af veteranbiler og –landbrugsmaskiner samt åbent hus på Kildehøj.

Det store arbejde med at separere kloaksystemet i Vildbjerg i kloak og regnvand er gået i gang. Første etape omfatter Parkallé, men i de kommende år skal hele den gamle bydel have et nyt to strenget kloaksystem.

I foråret blev donationen af et stort modeljernbaneanlæg grundlaget for oprettelsen af Trehøje Modeljernbaneklub, der fik til huse i ”Den Gule Bygning”. Medlemmerne arbejder hårdt på at opbygge anlægget. Her er det

Aage Lavrsen, der er ved at montere en del af banens signalanlæg.

Vildbjerg får sin anden Y Men's Club, da Vildbjerg Y Men's Club i oktober får overrakt sit charterbrev ved en gudstjeneste i Vildbjerg Kirke. Klubben har fra starten 27 medlemmer, og det er Trehøje Y'Mens Club, der er "moderklub"

1.maj kunne plejecenter Kilde høj fejre 10 års jubilæum. Samtidig var det 40 året for Danske Diakonhjems åbning af plejehjemmet Ågården i 1976.

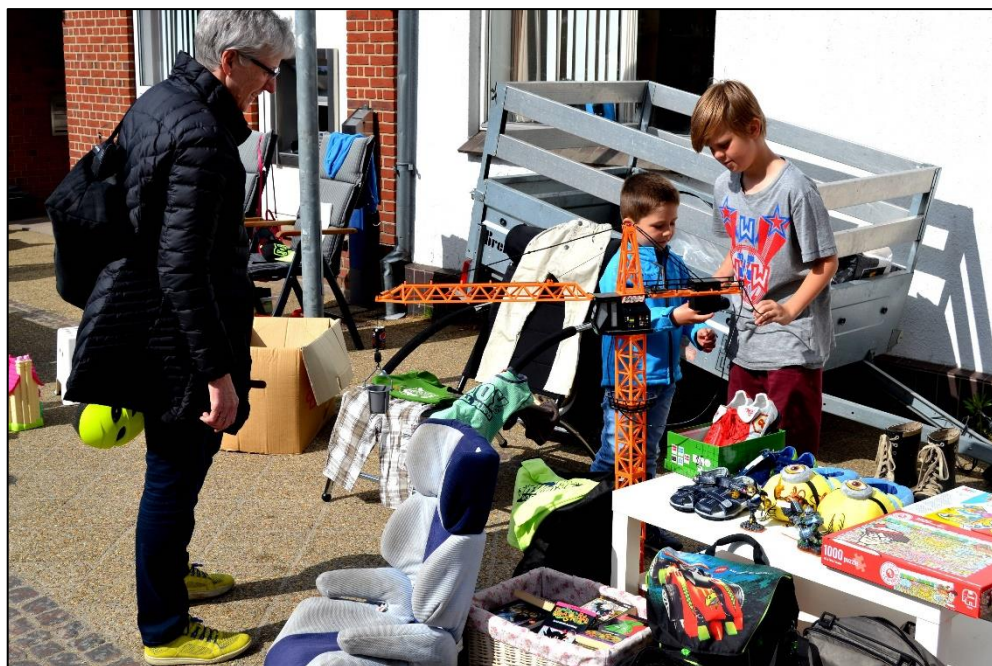
To medarbejdere, Frida Markussen og Bente Sørensen, har været med hele vejen. Her er det plejecentrets forstander Vanda Vestergaard ved navnestenen.

SuperBrugsen, Vildbjerg, har stor succes med de fastelavnsfester for børn, man startede i 2014. År for år er deltagerantallet fordoblet, så der i 2016 deltog 80 børn. Og mange af dem var som denne cowboy fantasifuldt udklædt

Konfirmanderne fra Vildbjerg årgang 1966 holdt traditionen i hævd og mødtes til 50 års jubilæum. Her er de fotograferet ved deres gamle skole ”Den Gule Bygning”.

Samtidig med sundhedsløbet blev der holdt børnekræmmermarked med livlig handel. Bl.a. havde en ungersvend denne store kran til salg.

Aktivitetscentret Ågården måtte i 2015 på grund af ombygningen af Ågården holde sin nytårskur i "Den Gule Bygning", som centret brugte, mens ombygningen stod på. Borgmester Lars Krarup, der holdt festtalen, var rundt og hilse på samtlige 60 deltagere i kuren

”Blomsterhjørnet”, der havde til huse hos Meny, lukkede med udgangen af august, og det gav købmand Poul Hansen mulighed for at foretage en butiksudvidelse, han havde hårdt brug for. Samtidig gav det en bedre indretning af forretningen, som nu forhandler blomster og planter fra Gasa.

Forud for kvalifikationskampene til OL i Brasilien var det kvindelige svenske A-landshold, der havde FCMs daværende træner Helle Thomsen, (yderst th) i øverste række) som træner på et tre dages træningsophold i Vildbjerg Sports- og Kulturcenter. Og alle fandt forholdene i den renoverede Hal1 perfekte.

Fra en svunden tid

v/Knud Bunde

Gammel DSB protokol er interessant læsning

PROTOKOL Fra tid til anden dukker gamle dokumenter, breve og papirer, som man troede for længst var forsvundet fra jordens overflade, op. Og når det sker, kaster de lys over en epoke, der for nogens vedkommende for længst er forsvundet. Tag f. eks. den gamle station i Vildbjerg. Den blev officielt taget i brug i 1904, samtidig med at jernbanen blev indviet d. 12. oktober.

Selve stationen var dog taget i brug og bemandet inden denne dato, hvilket fremgår af den protokol til ”Korrespondance m.m.”, som fandtes på stationen. Protokollen benævnes i øvrigt ”Statsbanedriftens Formular Nr. A 130”. For her er det første notat skrevet d. 18. september 1904, og det lyder:

Petroleumslamper

”Det meddeles herved, at Trafikdirektionen har fastsat den aarlige Godtgørelse for Kontorhold samt Opvarmning, Belysning og Rengøring på Vildbjerg Station til henholdsvis 36 Kr. og 294 Kr.”

Her skal man tænke på, at belysningen har været petroleumslamper, eftersom Vildbjerg By først fik elektrisk lys to år senere i 1906, da en kreds af borgere d. 12 marts stiftede Vildbjerg Stationsbys Elektriske Lysanlæg. I 1911 søgte stationsforstanderen om at få indlagt elektrisk lys i sin tjenestebolig. Ansøgningen blev imødekommet, men på betingelse af, at vedkommende selv betaler for installationen og kvit og frit overlader ledningsnettet til Statsbanerne.

Henlå i halvmørke

Året efter søgte stationsforstanderen om, at få lagt elektrisk lys ind i stationens tjenestelokaler, på perronen og i retiraderne (toiletter). Der gøres i ansøgningen opmærksom på, at der er elektrisk lys overalt i Stationsbyen, ligesom gadebelysningen er elektrisk, hvorimod stationen er oplyst af petroleumslamper, og derfor henligger i halvmørke. Forstanderen skriver endvidere, at forslaget ikke er fremsat tidligere, men at det må anses for nødvendigt, at stationen er mindst lige så godt oplyst som den øvrige stationsby.

Endelig søgte stationen i 1926 om at få elektrisk lys i sporskiftelygterne. I ansøgningen til distriktet anfører stationsforstander Harboe, at ”der netop i denne Tid er gunstig Lejlighed, også i besparende Henseende under anlægget af elektriske Ledninger til Stationens fremskudte Signaler.

Der vil ved en saadan Foranstaltning ubestridelig kunne påregnes en ikke uvæsentlig Besparelse i Aarets løb ved ophør af Petroleumsforbrug til 8 Lamper, idet Afbenyttelse af det elektriske Lys ved Agtpågivenhed kan reduceres til et Minimum af Brændetimer.”

Anvendes der tvist?

Samme år får stationen bygget et nyt signalhus, og i den forbindelse søger stationsforstander Arboe om tilladelse til også at bruge signalhuset til opholdsrum for portørpersonalet fremfor det ”i Pakhuset uhyggelige rum, der herefter vil blive indrettet som Pakhusplads for Frimærkepakker.” Signalinspektøren tiltrådte ifølge Arboe ønsket, men om distriktet gjorde det, fremgår ikke af protokollen.

Pudsigheder er der også at finde i den gamle protokol. I notat nr. 2 af 8, oktober 1904 spørger Trafikstyrelsen således: ”Anvender Stationen Tvist til Pudsning af Lamper m.v?”

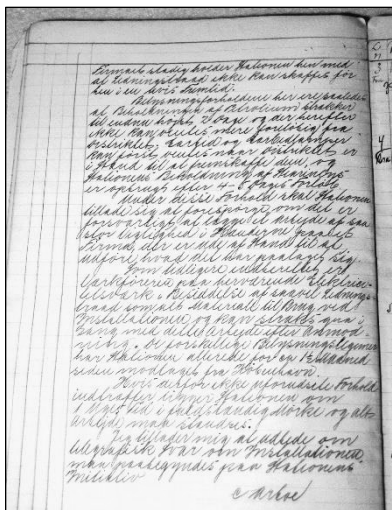
Den 10. oktober lyder svaret: ”I Gensvar paa Forespørgsel af 8.ds. meddeles herved, at Stationen indtil nu ikke har anvendt Tvist til Pudsning af Lamper. Muligvis vil dette Materiale senere blive anvendt. ”

Svært at tyde

Langt hovedparten af protokollen er håndskrevet. Derfor kan det være noget af et arbejde og svært at tyde de forskellige skribenters indlæg. Meget er skrevet meget småt og gnidret. Andet er regulært ulæseligt. Men giver man sig tid, kan man med nogen møje og besvær læse en hel del spændende smånyt om livet på stationen i Vildbjerg.

Den 23. februar 1908 beklager stationsforstanderen sig over den store arbejdsmængde, der pålægges ham. For ud over ham har der åbenbart kun været en elev tilknytter stationen, og denne er beordret til midlertidig tjeneste i Viborg. Den pågældende har en daglig tjeneste på 12 timer, strækkende sig over 14 timer.

Stationen er i jævn fremgang, og det til stationen tilknyttede brevsamlingssted har i de seneste to år haft en fremgang i antallet af ankomende breve

fra 60.000 til 80.000 breve, og der udgår fra stationen daglig seks gående og et kørende landpostbude.

Vedkommende gør også opmærksom på, at stationsbyen vokser og har nu ca. 550 indbyggere, mest håndværkere og forretningsfolk, der daglig har ærinder til stationen. Ligeledes er der i Vildbjerg 30 telefonabonnenter i 1908, og ifølge stationsforstanderen foretager de dagligt mange opkald til stationen.

Alt i alt slår forstanderen fast at: - det omfattende Arbejde fordrer sin Mand hele Tjenestetiden: på enkelte

Tidspunkter er Arbejde endog uoverskueligt for en mand, nemlig efter tog 1181, når den ankomne post fordeles og indføres til Postbudene og fra kl. 6 til 8 eftermiddag, når Postbudene returnerer og den afgående Post ekspederes.

Derfor anmoder forstanderen om, at eleven snarest returnerer til Stationen, og at man fremover fritages for at afgive elever til afløsning andre steder.

Perron 2 efter 10 år

Så langt folk kan huske tilbage, har der altid været to perroner på Vildbjerg Station. Men i protokollen kan man læse, at perron 2 først blev anlagt i 1914 altså 10 efter banens åbning, og årsagen var, at to tog fremover dagligt skulle krydse hinanden i Vildbjerg.

Stationsforstanderens udtrykker i notatet bekymring for, at perronen ikke ville blive asfalteret fra starten, hvilket han mener er forkert. For da der formentlig er tale om to godstog, vil det medføre, at der vil blive aflæsset store godsmængder på perronen. Derfor skal den være af en beskaffenhed, så der kan køres med såvel sække- som perronvogne på den, og det henstilles, at den asfalteres ved anlæggelsen.

Og det er ikke det sidste, man hører til perron 2. For i februar gøres der opmærksom på, at nu, da der også skal holde persontog ved perron 2, bør den udvides i såvel længde som bredde, ligesom den også skal forsynes med lys, da det ellers - specielt i den mørke tid - ikke vil være ufarligt at lade rejsende stige ind og ud på denne mørke perron, da de to petroleumslamper på perron 1 ikke kan oplyse to perroner.

Lokal urmager

Det skal da også lige nævnes, at i 1920 får stationen lov til at lade den lokale urmager K.U. Villadsen reparere stationens ure. Dog skal stationen, hvis udgiften til reparationen overstiger 15 kr. i overensstemmelse med ordre G159 næstsidste stykke sammenholdt med ordre K924 hos distriktet, indhente fornøden bemyndigelse til reparationens udførelse.

Protokollen strækker sig årsmæssigt over perioden 1904 til 1932, og ud over alle besværlighederne indeholder den også regnskabsmæssige oplysninger. Dertil kommer løblade med oversigt over f. eks. uindløste fragtbreve, en månedlig lokal billetterapport, hvor antallet af billetter til de enkelte stationer er opgjort.

Blandt de efterladte papirer finder man også en rapport om overlevering gt f. 3. marts kl. 10.30. På det tidspunkt overleverede trafikekspedient S. Stampe for afdøde stationsforstander J.N. Rasmussen til afløsende trafikassistent hr. J. Rasmussen, Herning, i anledning af dødsfald og i overværelse af trafik-kontrollør W.I. Engvad, 8. Trafiksektion. Stationens kassebeholdning udgjorde på det tidspunkt 2557,42 kr., mens der var uindløste fragtbreve for 654,27 kr.

Hele overdragelsesrapporten fylder fire sider, hvoraf de to midterste er fortegnelse og opgørelse over de mange typer billetter, frimærker og frangeringsmærker, stationen råder over.

De sidste optegnelser i protokollen er fra 1. juli 1933 og er en fortegnelse over fribilletter til Søbaderejser til personalet og deres familie. Her er samtlige navne i familier nedskrevet med fødselsdato, og rejserne er typisk gået til Humlum og badestranden der.

Kom frem af omveje

Stationen blev nedlagt som betjent station i 1973, og bygningen afhændet til daværende Trehøje Kommune, der, da bygningen var i en meget dårlig stand, valgte at sælge den videre til Coop Danmark, der rev bygningen ned i 1976 og byggede en brugsforening i stedet. Stationens sidste forstander var Jørgen Rasmussen, og han blev efter Vildbjerg stationsforstander i Silkeborg. Ved afrejsen tog han den gamle protokol med, og ved hans død, fandt datteren Lisbeth, protokollen og nøglen til forstan- deres lejlighed i hans gemmer. Protokollen blev overdraget til undertegnede, og den vil

herefter blive viderebragt til Lokalarkivet for Vildbjerg, hvor den fremover vil være med til at kaste nyt historisk lys over jernbanens historie i Vildbjerg

Nedrivning en fejl

Med nedrivningen forsvandt en historisk og smuk bygning, og tager man strækningen Herning – Holstebro er Herning Banegård og Vildbjerg Station de eneste bygninger, der er fjernet. De gamle stationer i Skibbild, Tvis og Sønderport er alle i privat eje, mens Aulum Station netop er blevet renoveret og taget i brug som kulturhus efter samme model som ”Den gule Bygning” i Vildbjerg.

Trehøje Kommunes fhv. borgmester Jens Pedersen har da også senere i et interview sagt, at beslutningen om at sælge og videresælge stationen til nedrivning, var en af de større fejltagelser, kommunen traf.

Sådan tog Vildbjerg Station sig ud i 1905 set fra Bredgade. Bakken ned til stationen var om vinteren et af de mest yndede steder for byens børn at kælke.

I 1976 gik nedrivningen af stationen i gang.

Jyske stude i København 1949

v/Elisabeth Sivebæk

For nogen tid siden fik vi indleveret en pæn samling avisudklip fra forskellige af landets aviser, der omtalte en stor begivenhed i Forum i København.

Jylland er hovedlandet står der skrevet, men København er hovedstaden. Sådan har det altid været. Mange gange sikkert har jyderne prøvet at gøre sig bemærkede der, også fra vores lokale område.

Vi skal langt tilbage i historien. Baggrunden er som følger:

Man har syntes, at københavnernes skulle lære jyderne bedre at kende, så derfor var der planer om at arrangere en udstilling i Forum. Komiteen bag ”Jylland i København” inviterede de besøgende til at se på, hvad Jyllands natur og jysk foretagsomhed havde at byde på. Det skete på forskellige stande, som vi også kender til, når der messer mm.

Som en særlig attraktion havde jyderne her fra Herning området bragt deres ældste befordringsmiddel, et studekøretøj, med til byen, hvor det skulle køre

rundt i gaderne for at vække interesse for udstillingen. På åbningsdagen ankom det maleriske køretøj til Københavns Rådhus, hvor overborgmester H.P. Sørensen bød velkommen. Det skulle bare være en kort seance, men han blev meget fristet til at få en køretur.

Det kunne fint lade sig gøre. Han steg ombord i studeekvipagen på bukken, hvor han sad ved siden af handelsmand Harald Christensen fra Vildbjerg. Med ved siden af i vognen var også fru

Helle Rasmussen, bogtrykkerfrue fra Ringkøbing, klædt pænt på i Ringkøbing-dragten.

Med var også spillemænd fra Lemvigegnen, med den landskendte spillemænd Axel Caspersen som leder. De kørte et par runder på Rådhuspladsen og ud ad Vestergade.

Tusindvis af københavnere var mødt op for at se, hvad de tovlige jyder havde fundet på. Om borgmesteren var der at sige, at den der kører med stude også kommer med.

Jyske stude foran en stivvogn

Studene, Jens og Ole, tog det pænt med al halløj, og det var ikke hver dag de fik lov at lade falde, hvad de ville, midt på rådhus-trappen. Selv at stoppe for rødt lys klarede de også, og et talstærkt politi var på tæerne for at gøre plads for ekvipagen. Senere skulle studene parkeres foran Forum for at tage imod kongeparret, og evt, byde de små prinsesser på en tur.

Var det så bare et par almindelige stude, og hvor kom de fra?

De nordjyske stude, på tre og fire år, var ellers blevet kørt til kreaturslagteriet i Holstebro, men de fik altså udsat rettergangen for en tid. I første omgang havde man udvalgt et par røde fra Lynderupgård, men jyske stude skal være brogede, som man så fandt i Holstebro. De to stude var velnærede og rolige, som det ofte er med kastrerede tyre, altså et par pragteksemplarer. De havde været i skole hos ovennævnte handelsmand Harald Christensen og hans medhjælper Henry Bredkjær Engelbrektsen. Her skal lige indskydes fra pålidelig kilde, at de to aldrig før havde kørt med stude, så det var Palle Madsen, Trøstrup Hedegård, der lærte dem at håndtere studene, og hvordan de skulle køres til.

De trænede med studene på markerne ved St. Trøstrup med harver bag sig, og de syntes at have vundet dyrenes fortrolighed og hengivenhed, så de også kunne få seletøjet på dem, men der opstod lidt problemer. Studene opførte sig som et par tyre med store krumspring, men de faldt så efterhånden til føje, så

de kunne få dem til at trække roligt, som de efterfølgende skulle gøre i hovedstaden.

Man var også på træningstur i Herning med store lastbiler omkring dem og senere i Holstebro med stort menneskeoptog, selv da et spillemandsorkester var med og spillede : Der er mus i Marens bowsebie, så var de fornøjede. De to trænere tog med til København for selv at styre ekvipagen.

Vogn og stude blev sendt med toget til hovedstaden og indkvarteret.

Studene vakte stor opmærksomhed i København

Hvad skulle der så senere ske med stude og vogn? De blev bortloddet. Bekymringen var, om det blev et nygift par på 4. sal i indre by, der blev vinderne. Men så galt gik det ikke. De blev vundet af en lokal frue, som straks solgte dem videre til cirkus Miehe for 3000 kr, nok lidt under prisen. På den måde kom studene tilbage til Jylland til Ydby. Familien Miehe ville bruge ekvipagen som reklame for deres forestilling rundt om i landet. De kunne måske også dresseres til at optræde i manegen, hvem ved - måske.

Men som beskrevet i starten, kan originalsiderne læses på Timring Sogn Arkiv.

Gammel Jens' hus

v/Kirsten Kristoffersen

Da jeg flyttede til Skibbild i 1967, lå der i byens udkant et gammelt hus, hvidkalket og stråtækt. En lille ejendom kunne man også kalde det, med plads til mennesker i den ene ende af huset, og dyr i den anden ende. Blandt folk i byen hed huset "Gammel Jens' hus", opkaldt efter den gamle mand, der boede der indtil sin død i 1966. Huset lå der, hvor Jættevej i dag ender.

Familien Peder Andersen foran huset, hvor Jens Andersen er født. Foto er fra 1902.

Huset blev bygget i 1884 af Etatsråd Helmuth Krarup, Skibbildgård. Til denne gård hørte meget af den jord, Skibbild i dag ligger på. Krarup havde i 1884 en daglejer, Peter Andersen, som han dette år lejede en jordlod på Skibbild Mark ud til, og i en kontrakt mellem Helmuth Krarup og Peter Andersen kan vi læse, at Krarup forpligter sig til at opføre et hus inden 1. oktober samme år "i forsvarlig og beboelig stand". Peter Andersen forpligter

sig til at betale en årlig leje af hus og jord på 50 kr., betale alle kongelige og kommunale skatter, samt forrente den sum, hvortil huset vurderes med 5 % årligt, (to uvildige mænd vurderede huset til en værdi af 525 kr.) og endelig afbetale denne sum med 1/10 årligt. Når huset efter 10 år således er betalt, ”skal ikke blot huset, men også jordlodden være hans ejendom, og grundejeren være pligtig at meddele ham lovligt skøde herpå, mod at Peter Andersen til sælgeren udsteder en panteobligation på 1.000 kr. med 1.ste prioritet i ejendommen”.

Peter Andersen blev således husejer i 1894, og familien, der foruden Peter Andersen bestod af hans kone Mariane og deres 4 børn, boede her og levede af det, der kunne skaffes på sådan et lille sted med ko, gris, høns og et par får, samt af de penge, Peter tjente som daglejer på Skibbildgård, på Nybo Teglværk og senere som vejmand.

De 4 børn

Kathrine var den ældste, hun blev født i 1877. Hun var nogle år på en fabrik i Hammerum, og rejste senere til Amerika, men kom ikke ind i landet, der var strenge regler for immigranter, og hun havde et eller andet med den ene hånd, og måtte så rejse hjem igen! Hun passede sine forældre, så længe de levede, og holdt de sidste år, inden hun døde i 1955, hus for sin bror Jens. Som den ældste arvede hun huset, da faderen døde i 1939. Han rejste først rundt som karl hos en hestehandler, men senere blev han stationskarl ved Skibbild Station. I arkivet har vi en del billeder og breve, der vidner om, at Jens havde et godt forhold til de forskellige stationsforstandere og deres familier. Jens var ikke helt rask, og blev på et tidspunkt tildelt invalidepension. Efter Katrines død i 1955 levede han alene på ejendommen. Han var en stille og beskedne mand, der kun havde venner. I 1966 døde han som 83-årig en trist død af røgforgiftning. En nabo fandt ham liggende død på sit værelse, hvor han lå på forkullede rester af gamle aviser og ugeblade. Måske er en glød fra hans pibe faldet ned på de gamle aviser og har antændt en mindre brand, der

Katrine, Søren, Jens og Laurids

fik den aldrig gjort færdig. Senere rejste han til Amerika, hvor han blev både præst og professor.

dog hurtigt er gået ud på grund af iltmangel. Ejendommen tilfaldt nu den sidste levende bror, Laurids.

Laurids, den yngste af børnene, rejste i 1911 til Amerika, hvor han blev farmer. Han stiftede familie derovre, og var den eneste af de 4 søskende, der blev gift. Han arvede sit barndomshjem, da Jens døde i 1966, og den ubeboede ejendom var nu en slags "sommerhus", der dog ikke rigtig blev benyttet, og derfor forfaldt, vel også med "hjælp" fra byens knægte.

Søren, den sidste af de 4 børn, forsøgte at tage en læreruddannelse på Nørre Nisum Seminarium, men

Det ældste hus i Skibbild forsvinder

Gammel Jens' hus var det ældste hus i Skibbild, men efter Jens' død i 1966 var dets dage talte! De ting i huset, som havde værdi på en eller anden måde, var blevet fjernet. Lokalhistorisk Arkiv fik en del billeder, papirer og bøger, Skibbild Friskole fik midt i halvfjerdserne lov at hente husgeråd og gammelt tøj, som blev solgt på det årlige loppemarked. Jeg husker en hel del tallerkener og fade med blå striber i kanten, og fine håndarbejder fra Katrines hånd, blandt andet en "særk", der vist nok blev solgt og brugt som brudekjole!

I 1988 bad Skibbild Borgerforening kommunen tage affære, idet man mente, at huset nu var så faldefærdigt, at det var til fare for legende børn. I april

besluttete ejendomsudvalget og økonomiudvalget i Trehøje Kommune at bygningen skulle rives ned og fjernes. Men inden kommunen nåede at gå i gang, tog nogle af byens borgere sagen i egen hånd og begyndte at rive det faldefærdige hus ned. Det blev dog kommunen, der gjorde arbejdet færdigt.

Gammel Jens'' hus nåede at blive 103 år.

Skrevet af Kirsten Kristoffersen,

Lokalhistorisk Arkiv for Skibbild - Nøvling

Jens Andersens hus

Egnens iværksættere

Stenalderen, jernalderen og bronzealderen springer vi over og begynder denne beretning om egnens iværksættere omkring 1820. Jorden i vort område var dengang dækket af store hedearealer, som tilhørte gårdene. Da gårdejerne opdagede, at folk udefra var interesserede i at slå sig ned på egnen, begyndte de at sælge hedearealer fra deres gårde. De nye ejere gik derefter straks i gang med at grave ler op, som de blandede med sand med det formål at lave mursten. Af murstene byggede de så huse, som de kunne bo i. Tømmeret måtte de købe i nærmeste købstad, f.eks i Horsens og transportere det med hest tilbage. Også lyngen kom til nytte, for den blev brugt til at tække det færdige hus med. Det skal siges, at det færdige hus ofte lignede mere en høstak end et hus.

Nogen var forudseende og lavede også plads til en ko, og måske til og med nogle får.

Omkring 1860 var der nogen af nybyggerne, som var klar til at gå igang med landbrug. Det, de ikke vidste, var, at en krig var lige rundt om hjørnet. Da krigen kom i 1864, måtte nogen af de nyetablerede landmænd forlade deres familier for at drage i krigen. Så vidt jeg ved, blev konerne overladt til sig selv uden nogen form for støtte og måtte selv finde en måde at overleve på. Det gjorde de så. De fandt f.eks på at lave koste af lyng til at feje gulvet med, sådanne koste som vi i dag kalder for heksekoste. De lavede også almindelige koste af revling. På en eller anden måde fik de, de færdige produkter fragtet til Holstebro, hvor de blev solgt til købmændene der, som så kunne sælge dem videre til deres kunder. Eftersom krigen kom bag på mange, var det ikke alle, som nåede at blive færdige med husbyggeriet, før de måtte drage i krig. De koner, hvis mænd ikke nåede det, måtte nøjes med at bo i jordhuler.

Da krigen var forbi, og mændene kom tilbage igen, begyndte en ny produktion for dem, som var så heldige at have husdyr. Fløden fra en ko eller to kunne blive til smør, som også kunne sælges til købmændene. De, som

havde får, fik uld, der kunne kartes og blive til strømper, eller sågar, i nogen tilfælde - til trøjer.

Uldstrømperne samlede mændene i en sæk, som de tog på nakken, og så drog de ud for at sælge deres varer. De kunne komme langt omkring, for de vendte ikke hjem, førend deres varer var solgt. På vejen sov og spiste de på gårde, de passerede.

Uden at de selv vidste af det, var disse mænd og deres koner nogle af de første iværksættere på egnen og også dem, som lagde grundstenene for den tekstilfabrikation, der senere skulle komme.

Iværksættere i Timring

Først i 30'erne boede der i Timring en cykelhandler/cykelsmed, som hed Knud Dahl. Hans primære arbejde var at holde cyklerne i orden i Timring. Under krigen var det ikke så enkelt, for det var vanskeligt at købe dele som f.eks et cykeldæk. Sideløbende med reparationerne havde Knud Dahl mange andre ting i gang. F.eks byggede han nogle vindmøller, der i øvrigt blev bygget mange af på den tid. Knud Dahls vindmøller var imidlertid noget specielle. Hvor andre vindmøller tog kraften fra tandhjul og aksler og udnyttede den kraft til at trække f.eks et tærskværk, lavede Knud Dahls vindmøller strøm. Dahl havde indbygget en generator i møllen, som lavede strøm, så man kunne få elektrisk lys. Til at lagre den overskydende strøm havde han batterier, som dem man kender fra biler i dag. De var noget særligt, helt indtil der kom vekselstrøm, som Dahls batterier ikke kunne konkurrere med. Jeg tror, at Knud Dahl blev træt af at stå og lappe cykler, så han solgte cykelværkstedet og byggede sig et hus på Moesgårdbakke, hvor han gav sig i kast med fjerkræavl. Han rugede æg ud og solgte daggamle kyllinger. Samtidig kørte han ud til landmændene og billede kværne. Desværre blev hans lunger med tiden ødelagt af den støv, som dannede sig, når han bildede. Da Simon Spies begyndte med sine rejser til Mallorca, rejste Dahl dertil. På Mallorca fandt Dahl ud af, at det var lettere for ham at trække vejret, så

derefter tilbragte han i perioder megen tid der. (Uddrag af Brudstykker af et sogns historie i 1900-tallet af Sv.Aa.Madsen fra 2013)

På samme tid var der en smed i Timring, som blev kaldt smed Jensen. Han var en utrolig dygtig håndværker, som i perioden 1925 – 44 primært havde den opgave at holde landbrugsredskaberne vedlige og igang. Under krigen var det som sagt en vanskelig opgave at få fat i reservedele. Kunne smed Jensen ikke få delene, så lavede han dem bare selv. Samtidig med at smed Jensen drev sit værksted, så opfandt han også en del produkter, som han tog patent på. Her kan f.eks nævnes et støvtæt hjul til en plov. Med tiden blev han, på samme måde som Knud Dahl, også lidt træt af sit arbejde. Så købte han sig et lille værksted i Vildbjerg, hvor han begyndte at tage de opgaver, som meldte sig. Mærkeligt nok kom han til at lave en hel del til fiskeri. Han fik 3 lærlinge fra en landbrugsejendom udenfor Vildbjerg. Disse tre driver idag Brødrene Marcussens fabrik, som ligger i Vildbjerg. En af de disse brødre blev forøvrigt siden gift med smed Jensens datter Inga. Ingas nu afdøde mand blev sælger for fabrikken og rejste rundt i verden og solgte deres produkter. Produkterne består den dag i dag fortsat af dele til fiskeindustrien, men også af autoværn til motorveje.

Da mekaniseringen af landbruget tog fart efter krigen, opstod der et behov for nye landbrugsredskaber. Mejetærskerne kom til, noget som igen skabte behov for f.eks sække til at modtage det tærskede korn og til at transportere og opbevare i. Også kartoffelproduktionen lagde beslag på mange sække. En ung mand fra Møltrup Hede, Marinus Sørensen, fik den ide at sy sække. Han flyttede senere til Herning, hvor han grundlagde Herning Sækkelager. Desværre fik Sørensen sine lunger ødelagt af støv i forbindelse med produktionen. Også han udvandrede af den grund til Mallorca.

Sække til opbevaring og transport blev efterhånden afløst af mejetærskere med tank. Kornet blev derefter opbevaret i magasiner og siloer. For at kunne opbevares der, måtte kornet være så tørt, at det maksimalt indeholdt 16 procent vand. Sørensens bror, Thomas Ingolf, opfandt et korntørleri

bestående af et oliefyr og en kraftig blæser. En rigtig god opfindelse som blev en succes på egnen. Thomas Ingolf var forøvrigt også en meget dygtig folkemusiker, der spillede violin, men det er en anden historie.

Kaj Pedersen fra Store Mosegård var den første, som begyndte at producere siloer her på egnen. Han drev virksomheden, frem til han blev pensioneret, hvorefter han solgte til et firma i Lemvig.

Selvom Herning-Ikast er tekstilfabrikationens højborg, har Timring også haft sine pionerer. Den første var ubestridt Jesper Jensen, som boede på hovedgaden i Timring, og hvis kone drev en lille trikotageforretning. Bag i butikken, i et lille lokale der, havde Jesper Jensen en strikkemaskine. Her stod han dag ud og dag ind og strikkede. Jesper Jensens søn gik i sin fars fodspor og byggede Timrings første tekstilfabrik, der senere blev overtaget af Peder og Mary Petersen. De lavede forøvrigt børnetøj, som de eksporterede til Norge.

Omkring 1950 kom Rickard Andersen til Timring og overtog tømmer- og snedkerværkstedet, som tømmermester Hans Nørgård havde bygget. Der havde været et par efter Nørgård, men kun kort tid. Nævnes skal dog snedker Bruun, som producerede trælegetøj. Men nu tog Andersen fat. Han var uddannet møbelsnedker, men her skulle han drive tømmerforretning. Det var ikke let, der var mangel på både arbejde og materialer. Dog 12. februar 1952 fejede et frygteligt uvejr hen over landet, og skovene væltede. Her så Andersen en mulighed for at bygge et savværk. Han forelagde planerne for Herman Riis Jensen, og sammen byggede de et savværk i Timring. Hans skov var væltet under stormen, så der var materialerne. Samarbejdet blev en succes, og savværket kørte i mange år. Senere blev det til en tømmerforretning med tilhørende vinduesfabrik. Savværket lå, hvor Timring præstegård nu ligger.

Iværksættere i Vildbjerg

Lige efter krigen gik mange unge i Vildbjerg rundt med en iværksætter i maven. Her skal først og fremmest nævnes brødrene Damgård, kendt fra Egetæpper og Angli - og Creda skjorterne.

Det var ikke så enkelt for unge iværksættere at komme i gang i Vildbjerg. I Vildbjerg Bank bestod bestyrelsen af en købmand, en tømmerhandler og en forstander, og de rystede på hovedet, hver gang en ung iværksætter kom. Det, selvom ideerne var nok så gode. Man var på den tid ikke indstillet på, at unge iværksættere skulle etablere sig i Vildbjerg. Man havde ikke udlagt jord til erhvervsmæssigt byggeri, og man havde desuden kun et gammelt jævnstrøms elværk. De unge iværksætterspirer tog derfor til Herning og fremlagde deres planer i stedet og blev modtaget med kyshånd. Deres ideer skabte nogle fantastiske produkter og ikke mindst arbejdspladser, som altså ikke kom til at ligge i Vildbjerg.

En iværksætter, som skal nævnes fra Vildbjerg, er Peder Lysgård, født og opvokset i byen. Han fik ideen med at importere benzin og olie fra Tyskland og købte til det formål nogle tankskibe til transporten. Peder Lysgård opførte derefter tankanlæg over hele Danmark og kunne konkurrere med de allerede etablerede olieselskaber. Han døde desværre forholdsvis ung.

Efter kommunalreformen, hvor kommunerne blev større, og Trehøje Kommune så dagens lys, var vi så heldige at få en fremsynet kommunal- bestyrelse med Verner Ebdrup i spidsen. Der blev nu udlagt industriarealer, og sammen med en iværksætterydelse, som det samtidig blev muligt at søge om, kom der virkelig gang i Trehøje Kommune.

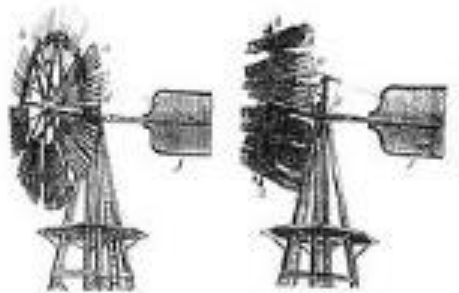
Nogle af de første til at etablere sig i Vildbjerg var Peder Fahrson og hans far fra Nøvling. De havde allerede påbegyndt en lille fabrikation af skridsikre riste til industrien. Olieindustrien var storaftagere sammen med slagterierne. I dag ser vi dem alle vegne, og de har også etableret sig i udlandet.

En meget succesrig virksomhed var Blücher. Ejeren Johannes Skibbild, som også var fra Vildbjerg, begyndte som VVS mand i Lind, men flyttede til Vildbjerg. På en nedlagt ejendom begyndte han en produktion af afløbsriste, som han selv havde opfundet, og det var egentlig meningen, at han og hans kone, Gerda, ikke ville have ansatte. Efterspørgslen voksede imidlertid, og de blev derfor nødt til at revurdere deres indstilling til ansatte. Virksomheden udviklede sig efterhånden til en stor fabrik.

En anden var Jens Langkjær. Han kom fra Tjørring og havde påbegyndt en produktion af svinestalds- inventar. Han fik også stor succes og var en af de første fra Vildbjerg til at gå på Børsen. Det gjorde ham til en meget rig mand.

Tekstilindustrien fik som allerede nævnt aldrig chancen i Trehøje Kommune. En produktion af fyrretræsmøbler slog heller ikke rigtig an, noget som sikkert kan forklares med den hårde konkurrence fra Østeuropa. Metalindustrien derimod har fået et godt rod fæste i kommunen, ikke mindst takket være de pionerer jeg har nævnt her. Efter dem er der kommet flere til og eventyret synes at fortsætte.

Indlæg forfattet af Peder Bredkjær, Timring

Den ukendte dansker

v/Knud Bunde

RØDDER:

Holstebroer med rødder i Vildbjerg og Sørvad, blev helt i USA

ATOMBOMBEN

I Vildbjerg er mange ældre med rette stolte af den måde, mange af deres bysbørn har gjort byen kendt over det ganske land på.

Nævnes kan bl.a. brødrene Damgaard og Bjerg Sørensen, hvor flere blev store fabrikanter i Herning. Damgaard brødrene stod f. eks. bag Ege Tæpper, Angli skjorter og A Hereford Beefstouw, mens Bjerg Sørensen brødrene skabte JBS undertøj og Boswell skjorter. Fælles for de her nævnte er, at alle havde deres rødder i Rødding-området.

Med i rækken hører også Peder og Vitta Lysgaard, der stiftede først Uno-X benzinselskabet sammen med Peder Lysgaards fætter Johs. Jensen og senere Herning Shipping. Og endelig nævner vi Møller Merrild, der skabte kaffeimperiet Merrild Kaffe.

Ukendt person

Nu er der imidlertid dukket endnu en person op – en holstebroer, hvis rødder ikke alene rækker tilbage til Vildbjerg, men også til Rødding-området. Og hans historie og berømmelse må vel nok siges at slå alle rekorder.

Charlie

Charles Christian Lauritsen blev han døbt i 1892, og det navn hædres i dag i USA, hvor gader, biblioteker, laboratorier og såmænd også et krater på Månen er opkaldt efter ham. Men hvem var han denne Charles – eller Charlie Lauritsen – som han blev kaldt i USA? Og hvorfor har man aldrig hørt om ham herhjemme?

Gravearbejde

At hans navn er gravet af glemslen skyldes udelukkende en person – journalist Knud Jakobsen, der var ansat på ”Dagbladet Holstebro-Struer”. I 2008 blev ballet mes-

ter Peter Schaufuss, hvis ballet korps på det tidspunkt havde hjemsted i Holstebro, uenig med Holstebro Kommune omkring

ballettens tilhørsforhold til kommunen. Da balladen var på sit højeste

beslattede Knud Jakobsen sig for at undersøge, hvem der var mest kendt på verdensplan. Peter Schaufuss eller Holstebro. Knud Jakobsen gik ind på New York Times' onlinearkiv, der går tilbage til 1851. Her var der otte henvisninger til Holstebro og 205 på Peter Schaufuss. Så var den sag afgjort, som Knud Jakobsen skriver i forordet til sin bog om Charles C. Lauritsen "Danskeren bag bomben".

Men én ting undrede Knud Jakobsen. I New York Times havde der været en nekrolog over fysikeren dr. Lauritsen, der var født i Holstebro. Og det vakte hans nysgerrighed. Uanset hvem, han spurgte, blandt kolleger, Lokalhistorisk Arkiv og Holstebro Museum, var der ingen, der nogensinde havde hørt om en mand ved det navn.

Utrolig historie

Derfor gik Knud Jakobsen selv på "jagt" efter manden bag navnet "Charlie Christian Lauritsen" - og efter mange timers arbejde rullede en utrolig historie sig ud foran ham

Charles Chr. Lauritsen var søn af Mette Marie og Thomas Lauritsen, der var savskærer i Holstebro. Og det er gennem moderen, rødderne til Vildbjerg skal findes.

Missionær

Mette Maries forældre var Sidsel og Laurids Nielsen, der boede på Holmsland, men i 1870 flyttede til Vildbjerg. For ud over at være landmand var Laurids Nielsen også missionær i Indre Mission, og da Missions selskabet bad ham om at flytte til Vildbjerg, efterkom han ønsket.

Ægteparret købte gården Trug på Røddinglundvej 16, og da det på den tid var normalt, at ejerne blev "opkaldt" efter deres ejendomme, kom Laurids Nielsen til at hedder Laurids Nielsen Trug, Datteren Mette Marie var nr. tre i en børneflokk på 12. Hun var født på Holmsland og blev konfirmeret i Vildbjerg gl. Kirke i 1881, inden familien året efter flyttede til gården Aabjerg i Vinding.

Selv mord

Charles Chr. Lauritsens barndom blev ikke en af de lykkeligste. For da han var 11 år, gik faderen, der havde psykiske problemer, ned i Sdr. Anlæg i Holstebro og hængte sig. Efter skolegangen, der talte 7. klasse med, gik Charles Chr. Lauritsen i lære som tømrer, og han var ikke alene dygtig med sine hænder. Der sad også et godt hoved på ham, så han fik også en eksamen som bygningskonstruktør. Han påbegyndte såvel et arkitekt- som et kunststudie, men gjorde ingen af delene færdige.

Ægteskab

I studietiden traf og forelskede han sig i Sigrid Henriksen, der var fra Lemvig kanten og læste til læge. Den 1. august 1914 brød 1. verdenskrig ud,

Signe og Charlie

og Charles Chr. Lauritsen blev indkaldt som soldat. Han blev dog hjemsendt igen - blev gift med Sigrid og far til en søn - og igen indkaldt d. 14. juni 1916.

Nu havde Charles Chr. Lauritsen fået nok - gjorde sig selv til "kriminell" og bragte skam over familien, da han deserterede fra hæren og fik skibs- lejlighed til USA. Gennem syv år var han eftersøgt af det danske politi. Signe og sønnen Thomas rejste senere efter.

Utrolig karriere

I USA ventede en utrolig karriere på Charles Chr. Lauritsen - eller Charlie Lauritsen, som han nu kaldte sig. Efter en kort tid på et arkitektkontor blev han ikke alene chefdesigner på en radiofabrik. Han blev også cheffingeniør, og fra da af kom hans tekniske snilde ham for alvor til gode. Men fysikken havde fået tag i Charlie Lauritsen. Så kort fortalt blev han på rekordtid ikke alene matematiker, men også professor ved Caltech University i Californien. Her konstruerede han f. eks. verdens største røntgenrør, og da anden verdenskrig brød ud, fik han kolossal betydning for det amerikanske militær.

Omvæltning

Han startede med at konstruere et brandrør, så fly kunne skydes ned uden at de blev direkte ramt, men hans største indsats var på området med raketter og bomber. Noget af en omvæltning for en person, der omkring 25 år tidligere var deserteret fra den danske hær.

Da USA gik ind i krigen havde man ikke en raket. Da krigen sluttede havde han bl.a. på Caltech University stået for produktionen af mere end to millioner raketter til USA flåde og luftvåben. Om den betydning, det har haft for det amerikanske militær, siger to militærhistorikere således: "- Det kan siges meget enkelt. Før Lauritsen startede et personligt felttog for at få gang i et raketprogram... var der ikke noget væsentligt militært raketprogram i USA... Det var Lauritsens krav om handling, som skabte USA's raketindustri under anden verdenskrig".

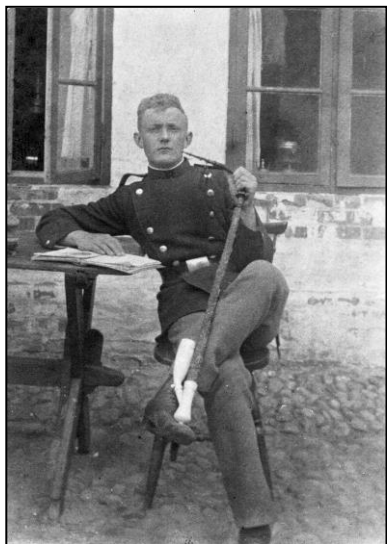
Atombomben

Charlie Lauritsens største bedrift var dog, da han reddede et fastkørt atompram. Uden hans indsats var den plutoniumbombe, der blev kastet over Nagasaki ikke blevet færdig til tiden. Charlie var også med, da verdens første atombombe blev sprængt i New Mexicos ørken, og han sad i den komite, der bestemte, hvor de atombomber skulle kastes over Japan.

Efter krigen arbejdede han sammen med Niels Bohr, der var en af hans nærmeste venner, for, at der skulle være kontrol med atomenergien, og han

var en stor modstander af brintbomben. Alligevel var han gennem mange år bl.a. rådgiver for den amerikanske præsident. Charlie døde i 1968 som 76 årig, og han er i USA hædret ved at to biblioteker, to laboratorier og en gade samt et 52 kilometer stort krater på månen er opkaldt efter ham.

Forfatteren har været i Vildbjerg

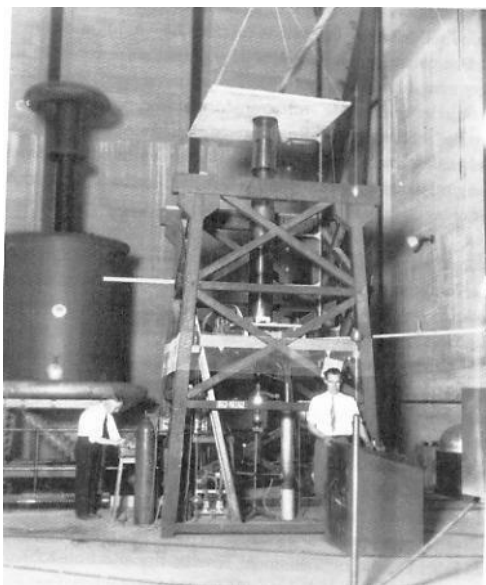

Ved det ordinære månedsmøde tirsdag d. 14 januar hos "De Aktive 60'ere", Vildbjerg, fortalte Knud Jakobsen om Charlie Lauritsen og ikke mindst det store arbejde, det har været at stykke den spændende historie sammen og nedfælde den i bogform.

Sådan så Charles Chr. Lauritsen ud i den danske militæruniform, inden han deserterede og skabte sig en karriere i USA. (Margaret Press' samling)

Charles Chr. Lauritsen i baggrunden ses her sammen med en af sine medarbejdere ved verdens største røntgenrør, som han konstruerede på Caltech University. Det sorte "tårn" bag Charlie Lauritsen er en af de fire transformatorer, der leverede strøm til

røntgenrøret. Transformatorerne ydede hver 250.000 volt. (Margaret Press' samling)

Brugsen i Timring

v/Elisabeth Sivebæk

Den 6. maj 1866 stifter pastor Hans Chr. Sonne og en kreds af Thisted-borgere Danmarks første levedygtige brugsforening. I brugsforeningen går man sammen for at købe varer til fordelagtige priser uden fordyrende mellemlid eller købmænd, som skal have del i overskuddet. Rugbrød er den altdominerende vare og står for 50 % af salget. Brugsforeningen indkøber desuden store mængder kaffe, mel og sukker.

I 1896 går brugsforeningerne sammen i FDB, der senere bliver til Coop, som i dag tæller mere end 1200 butikker og er Danmarks førende udbyder af dagligvarer. Men idéen er stadig den samme – at forbrugere, der indgår i et fællesskab, får bedre og billigere varer.

Brugsen i Timring – foto udlånt af Svend Aage Madsen

Fra brugsforeningernes start blev der i højere grad lagt vægt på foreningselementet, end der gør i dag. Forretningen var forbeholdt medlemmerne, og varerne blev, som i en indkøbsforening, bestilt hjem til det enkelte medlem og »uddelt« til ham eller hende. Så snart de nye foreninger blev så stor en succes, at bestyrelsen ikke længere selv kunne varetage jobbet med at få varerne købt hjem og delt ud til medlemmerne, ansatte man en brugsuddeler.

Det var et meget stort opbrud i brugsforeningernes traditioner, da det ikke længere var brugsuddeleren, som fandt og gav varerne til kunden. I 1949 åbnede FDB Danmarks første selvbetjeningsbutik i Esbjerg. Fire år senere åbnede Hovedstadens Brugsforening (HB) det første danske supermarked. Efter 20 års konflikt indgik HB og FDB i januar 1973 Danmarks hidtil største virksomhedsfusion med i alt 10.500 medarbejdere involveret.

Hvordan passer så vores lokale brugs ind i den store sammenhæng.

Bevægelsen, der startede i Thisted 17. juni 1866 bredte sig som en andelsbevægelse ud over hele landet. Bevægelsen blev også grebet af folk i Timring, nærmere betegnet ved en stiftende generalforsamling d. 10. marts 1919. Der blev Timring Brugsforening en realitet. Den første bestyrelse konstituerede sig med formand Cornelius Jensen, Riis, næstformand Henrik Hvas, Riis Mark og kasserer Jens P. Jørgensen, Kjærgård. Øvrige var Magnus Grimstrup og Ole Feldborg.

Revisorer blev lærer Edvard Hansen og Kresten Eggersgård, Moseholm. Så var det med at komme i arbejdstøjet. Der skulle arbejdes med vedtægter, renovering af bygninger, ansættelse af uddeler og samarbejde med foderstofforeningen, der på samme tid blev oprettet. Alt sammen udførligt beskrevet i Brugsforeningens forhandlingsprotokol, 1919 – 1975, som findes på arkivet.

Jens Carl Jensen, Allingåbro, blev første brugsuddeler, da hans lønforlangende var rimelig. Der var 3 ansøgere. Men allerede i september 1921 sagde han op, og i december tiltrådte Peder Kristensen, Aulum. Som man kan læse i protokollen var økonomi, inddrivelse af gæld en stor sag på mange møder. Foreningen blev flere gange overgivet til inkassation af Fællesforeningen og bankerne. Det var svære tider for folks økonomi.

I 1926 blev stillingen opslået igen, og der kom 58 ansøgninger. 2 blev indkaldt og Elvig Danstrup, Hornum blev antaget. Ved 25 års jubilæet kunne man efter nogle trælse år endelig konstatere fremgang, selvom der var rationeringer under krigen.

Nye tiltag var filmforevisninger og kaffe til medlemmerne ved generalforsamlinger. Der var også flere tiltag til sammenhold om foreningen, såsom bagekursus. Andre tiltag var udbringning af varer, og retur lokale varer som f.eks. æg. En opgave der for en tid blev mælkekuskens. Ved FDB's julæum 1946 var omsætningen stigende og gode varer kom på hylderne. Men efter krigen registrerede man svigtende interesse for andelsbevægelsen, og mange begyndte at handle andre steder. Man blev slettet som medlem, hvis man ikke handlede i Brugsen gennem længere tid og ved 70'året eller død kunne man få sin andel udbetalt. Beløbet ukendt.

I uddeler Danstrup havde man fået en dygtig og stabil person, der også påtog sig tage lærlinge. Han ville gerne fratræde på grund af alder og sygdom i 1964, efter 38 gode år.

Meget omkring Timring Brugs er udmærket beskrevet i Lokalblad for Timring og Tiphede Sogne eller af samme forfatter, Svend Aage Madsen, i hans bog: Timring, brudstykker af et sogns historie i 1900-tallet.(s 45 – 47).

Men knap 60 år senere blev Brugsforeningen flyttet til Vildbjerg som beskrevet.

Da det er lykkedes af finde navne på Danstrups efterfølgere, synes jeg de skal nævnes her: Valdemar Jacobsen, Viborg, var den første. Han søgte videre til Frederiks i 1967. Dernæst kom Villy Moesgård, Vorgod, som gik over i andet erhverv i 1972. Han afløstes af Poul Andersen, Egå. Man havde i mellemtiden lagt ”bogen” på hylden og var gået over til kontant betaling.

Efter knap 60 år blev Brugsforening flyttet til Vildbjerg som beskrevet af Madsen.

Første uddeler blev Ole Andersen, fulgt af Poul Erik Jensen, Jan Moberg Pedersen og Poul Hansen. Sidste nævnte valgte selvstændigheden som købmand i en anden kæde og Brugsen blev til Fakta.

Brugsen i Timring omkring 1934

Tømmergården

v/Tove Lykkeberg

I Vildbjergs Lokalkiv findes en del oplysninger om det, der i mange år hed Chr. Iversens Tømmerhandel.

Noget af det har vi sammenfattet til en artikel.

En af byens rigtig gamle virksomheder er Tømmergården. Den er grundlagt i 1898 af tømrmester Chr. Iversen (Han havde virket som tømrmester i Vildbjerg i nogle år). Han havde fået tilladelse til at drive tømrvirksomhed og havde fået næringsbrev til at drive detailhandel med trælast og bygning-artikler. Tilladelsen blev givet af Kong Christian Den Niende gennem amtmanden i Ringkjøbing, med efterskriften – Befalende Dig Gud. Tilladelsen blev givet i feb. måned. Bevillingen skulle benyttes i løbet af 3 mdr.

Det lykkedes at få Tømmerhandlen op at stå på så kort tid på Vestergade i Vildbjerg. Forretningen blev så drevet indtil 1942 af Christen Iversen. Sønnerne Ivar og Johannes overtog firmaet i 1942. De omdannede det til et aktieselskab.

Forretningens navn var stadig Chr. Iversens Tømmerhandel. På Vestergade 2 var der plads til en stor tømmer plads Her er der i dag en bebyggelse med andelsboliger (bygget 1998). Man prøvede hele tiden at følge med tiden og have de bedste materialer. Man

byggede ud eftersom behovet var der. Nogle af bygningerne var jo fra før år 1900 og det hele havde et hyggeligt præg af gammel købmandsgård.

I Bygningen, som rummede forretning/kontor i den ene ende, var der privatbolig i den anden ende. Privatboligen blev revet ned i 1916 og erstattet af en stor flot patricier villa, men stadig med kontor i den ene ende.

I 1973 måtte Tømmergården gå ud af familiens eje og overgå til andre ejere, nemlig Arne Munk Jensen og Aage Larsen. De var begge blevet udlært hos

Ringkjøbing Tømmerhandel. Aage Larsen var avanceret til disponent på Ringkjøbing Tømmerhandel og Arne Munk Jensen havde været forretningsfører i tømmerhandlens filial i Spjald.

De nye ejere købte den 14000 m² store grund på Industrivej, hvor der allerede var opført en råvarehal af de to brødre Iversen. og lejede de gamle lokaler i Vestergade. På et tidspunkt sælges grund og villaen til kommunen. Der diskuteres meget om, hvad det skal bruges til. Der lyder et lettelsens suk, da Karl Kristensen køber villa og tilhørende hus i 83. Der sker hurtigt en istandsættelse med henblik på udlejning. Også kontorbygningerne bliver udlejet. Der bliver arbejdsformidling i 83 og senere arkitektkontor ved Jens Nielsen. Arkitektkontoret etableres i 85.

Efter et par år flyttede man alt ud på Industrivej, her havde man i flere år haft en lagerhal. Man udbyggede, så man fik et byggemarked og mere lagerplads. Udbygningen skete etapevis og i dag er det blevet til meget store bygninger og arealer.

Det var også de nye ejere, Arne

Munk og Aage Larsen som lavede forretningen om til et slags drive inn, hvor kunderne selv kunne køre ind og se varerne, og se hvad de koster.

Som en begyndelse til det, oprettede man en idebutik i Hovedgaden. Samtidig begyndte man at handle med værktøj, haveredskaber m.v. Idebutikken var en butik, med udstilling af bygningskeramik, køkkeninventar m.v. og salg af noget værktøj.

De nye ejere syntes, det var en stor tilfredsstillelse at arbejde selvstændigt inden for deres fag. De syntes, det var dejligt, at kunne give kunderne den service, de har krav på.

Man arbejdede videre på virksomheden og der blev både hal, hvor man kan køre ind og få læsset varer. Det er rart for egne lastbiler, der kører varer ud og for de store lastvognstog, der kommer med varer. Idebutikken blev også

flyttet dertil i et 300 m² stort lokale. Ligeledes blev administrationen flyttet, det var nødvendigt, da kontrakten med de tidligere ejere udløb.

Samtidig er der også sket en udvidelse, idet der er etableret en stor afdeling i Aulum og man også ejer Holstebro Flise- og Pejsecenter, som senere blev købt af Ivan Hasselstrøm.

Omkring år 2002 tog Arne Munk den beslutning, at han om to år ville gå på pension. Han havde i mange år været ejer og virksomhedsleder, først sammen med Åge Larsen, derefter som eneleder. Der er dog i mellemtiden sket det, at Tømmergården, som den blev omdøbt til, var indgået i et tæt økonomisk og driftsmæssigt samarbejde med Tømmergården Nykøbing Mors A/S. Grunden var de voksende krav i branchen til forretningsstørrelser og teknologi.

Fra 1. jan. 2004 overtog Nykøbing Mors A/S hele anpartsaftalen.

Der var så noget kontorarbejde, som skulle laves, men 27. feb. 2004 stod Arne Munk som pensionist, efter at have solgt sit livsværk til Tømmergården Nykøbing.

I dag står Tømmergården som et tip-top moderne byggecenter, idet man både har udbygget og moderniseret eksisterende bygninger.

Arkivmedlemmer

Skibbild-Nøvling

Kirsten Kristoffersen	Odinsvej 25	Skibbild
Martinus Clausen	Johansvej 1a	Vildbjerg
Jonna Kristensen	Østergade 44	Vildbjerg

Timring

Elisabeth Sivebæk	Hybenvej 22	Vildbjerg
Frida Suzuki	Sindingvej 24	Vildbjerg
Peder Bredkjær	Vinkelvej 9	Timring

Vildbjerg

Poul Hjørnholm	Bredgade 19,5tv	Vildbjerg
Jens Kristensen	Byhaven 7	Vildbjerg
Niels Peder Gludsted	Solhøj 28	Vildbjerg
Knud Gaardbo Sørensen	Rypevej 63	Vildbjerg
Elly Aavad Kristensen	Byhaven 7	Vildbjerg

Autografmuseet

Hans Christensen	Baldersvej 13	Skibbild
Jørgen Hansen	Baldersvej 9	Skibbild
Tove Lykkeberg	Solvænget 1	Vildbjerg

Sidder der nogle derude, som har lyst til aktivt at være med, skal I blot henvende jer.

**Ringkjøbing
Landbobank**